

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему: **Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності
сільськогосподарського підприємства**

Виконала:

Лисенко Аліна Сергіївна

студентка спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Керівник:

Самошкіна Ірина Дмитрівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

Рецензент:

Карпович Костянтин Володимирович

Директор ОКП «АЕРОПОРТ СУМИ»

Суми – 2024

АНОТАЦІЯ

Лисенко А.С. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», СНАУ, Суми - 2024 р. – Рукопис

У кваліфікаційній роботі узагальнено та поглиблено практичні і методичні засади фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства, що дозволило сформулювати науково-обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації джерел формування та використання інвестиційних ресурсів досліджуваного підприємства. Розглянуто особливості, що здійснюють вплив на функціонування аграрних підприємств в сучасних економічних умовах.

Досліджено, що основна господарська діяльність досліджуваного сільськогосподарського підприємства ТОВ «Велетень» пов'язана із виробництвом і реалізацією продукції рослинництва та тваринництва. Фінансовий стан ТОВ «Велетень» можна охарактеризувати як стабільний і надійний протягом досліджуваного періоду. Підприємство має достатній обсяг власних коштів і демонструє низький рівень залежності від залучених фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» показує, що основним джерелом фінансування на підприємстві є власний капітал, який становить значну частину загального капіталу. Така тенденція спостерігається протягом останніх років і відзначається поступовим збільшенням власного капіталу. Це досягається завдяки зростанню нерозподіленого прибутку, який за останні роки зростає на 343881,0 тис. грн.

Визначено зменшення ефективності інвестиційної діяльності за період дослідження, а саме: чистий дохід на 1 грн інвестицій зменшується із 22,66 грн. до 5,99 грн. Чистий прибуток на 1 грн інвестицій також зменшується до 2,35 грн. ТОВ «Велетень» має середній рівень фінансового забезпечення інвестиційної діяльності.

Стратегічними цілями фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» на довгостроковий період є формування джерел фінансування для повного задоволення потреб у розвитку підприємства у інвестиційних ресурсах та нарощування інвестиційних можливостей до рівня, що забезпечить оптимальне поєднання власних і залучених джерел фінансування.

Ключові слова: фінансове забезпечення, власний капітал, залучений капітал, амортизаційні відрахування, інвестиційна привабливість, структура капіталу, інвестиційний проєкт.

SUMMARY

Lisenko A.S. Financial security of investment activity of agricultural enterprises.

Qualified work in specialty 072 “Finance, banking and insurance”, SNAU, Sumi - 2024
– Manuscript

Qualified work has identified and absorbed practical and methodical approaches to financial security and investment activity of agricultural enterprises, which allowed the formulation of scientifically based recommendations in order to optimize the formation and recovery of investment resources of the research enterprise. The features that influence the functioning of agricultural enterprises in today's economic minds are examined.

It has been established that the main government activity of the agricultural enterprise LLC “Veleten” is associated with the production and sale of agricultural products and creations. The financial system of LLC “Veleten” can be characterized as stable and reliable during the period under review. The enterprise has a sufficient supply of capital and demonstrates a low level of borrowing from the financial resources received.

An analysis of the financial security of investment activity of LLC “Veleten” shows that the main source of financing for the enterprise is power capital, which constitutes a significant part of the legal capital. This trend is guarded by the continuation of the remaining rocks and is indicated by the ongoing increase in power capital. This results in a further increase in undivided profit, which is growing of the year.

A change in the efficiency of investment activity during the follow-up period was detected, and the net income of investment changes from 22.66 UAH. up to 5.99 UAH. Net income of investment also changes to 2.35 UAH. TOV "Veleten" is the average level of financial security of investment activity.

The strategic goals of financial security of investment activity of LLC “Veleten” for the long-term period are the formation of financing resources to fully meet the needs for the development of enterprises with investment resources and increase investment opportunities to the level to ensure optimal allocation of power and received func²

Key words: enterprise level, financial security, power capital, capital turnover, depreciation, investment profitability, capital structure, investment project.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
РОЗДІЛ 2 ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕЛЕТЕНЬ»	20
2.1 Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Велетень»	20
2.2 Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень»	30
2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень»	41
РОЗДІЛ 3 ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕЛЕТЕНЬ»	47
3.1 Напрями удосконалення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства	47
3.2 Оптимізація джерел формування та використання інвестиційних ресурсів ТОВ «Велетень»	57
3.3 Інвестування проекту для розвитку тваринництва в ТОВ «Велетень»	61
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	74
ДОДАТОК А	
ДОДАТОК Б	
ДОДАТОК В	

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання, за умов впливу глобалізаційних чинників існує нагальна потреба щодо своєчасної адаптації і відновлення стабільності функціонування підприємств, розвитку окремих галузей і регіонів держави. Захищеність інтересів на усіх рівнях управління пов'язана із багаторівневим використанням інвестиційних ресурсів та впровадженням інновацій. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємства дозволяє зміцнити та примножити виробничий, ресурсний, фінансовий потенціали та укріпити позиції підприємства на ринку.

Сучасна вітчизняна практика формування та використання фінансового забезпечення інвестиційною діяльністю характеризується нестабільністю дохідних джерел, невеликими їх обсягами, що недостатні для виконання покладених на цей інститут завдань. Зазначені проблеми загострюються в умовах дефіциту фінансових ресурсів, невирішеності питань земельної реформи, високою конкуренцією на зовнішньому та внутрішньому ринках, залежністю сільськогосподарських товаровиробників від природно-кліматичних умов. Усе це зумовлює необхідність наукового обґрунтування ефективних форм та методів залучення перспективних та незадіяних джерел фінансування суб'єктів аграрної сфери для здійснення інвестиційної діяльності та досягнення високих показників їхньої фінансово-господарської діяльності.

Проблемні питання формування фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів аграрної сфери висвітлені в наукових працях таких вітчизняних учених, як: Л. Алексеєнко [1], О. Ареф'єва [2], А. Ковальова [8], Ю. Лупенко [13], О. Нечипорук [15], О. Томчук [23], М. Шкрібляк [25].

Проте, віддаючи належне вагомому внеску цих учених в опрацювання окресленої проблем, вважаємо за потрібне вказати на необхідність подальшого

теоретичного осмислення та уточнення окремих питань щодо фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств України. Зокрема, вивчення та обґрунтування потребують перспективні напрями фінансування вітчизняної аграрної сфери та шляхи забезпечення її фінансової стабільності.

Метою дослідження є узагальнення і розвиток науково - методичних основ, розробка інструментарію та практичних рекомендацій щодо фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Для досягнення мети в роботі поставлено й вирішено комплекс теоретичних, науково-методичних і практичних задач:

- проведено аналіз теоретичних та методичних засад з визначення сутності фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств;
- досліджено методику оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства;
- проведено аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Велетень» за допомогою системи показників платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності;
- проведено аналіз поточного стану фінансового забезпечення інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства;
- розглянуто пріоритетні напрями фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень».

Об'єктом дослідження є процес фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань щодо фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Елементами наукової новизни одержаних результатів дослідження є розробка і обґрунтування пропозицій з оптимізації джерел формування та використання інвестиційних ресурсів досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів визначається обґрунтованими пропозиціями з реалізації пріоритетних напрямів фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань дослідження використано такі методи: групування та статистичних порівнянь; аналізу і синтезу – для узагальнення інформації; графічний і табличний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно - логічний – для формування мети й завдань дослідження; комплексно-системний підхід.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є матеріали науково - практичних конференцій з проблем фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства, законодавчі та інші нормативно - правові акти України, матеріали державних органів статистики, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства, а також власні дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати виконаного наукового дослідження були представлені на: 1. Всеукраїнській науковій конференції студентів і аспірантів, присвяченій Міжнародному дню студента(15-19 листопада 2021 р.). Суми, 2021. 2. Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, облік, фінанси та право: концептуальні та практичні аспекти розвитку» (Полтава, 3 грудня 2021 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 тези доповідей міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 29 найменувань, додатків. Основний текст викладений на 69 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 28 таблиць, 6 рисунків, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиційна діяльність є важливим аспектом економічної діяльності підприємства, яка спрямована на ефективне вкладення капіталу для забезпечення його подальшого зростання і розвитку. Вона відображає реалізацію стратегії підприємства і спрямована на поліпшення його поточної діяльності, а також забезпечення перспективного майбутнього.

Інвестиційна діяльність підприємства пов'язана з придбанням різних майнових прав, зокрема на інвестиційні об'єкти, з метою забезпечення подальшого розвитку та ефективної його діяльності. Інвестиційна діяльність, що виникає з потреби ефективного розвитку виробничо-економічного потенціалу підприємства, є важливою складовою фінансово-господарської стратегії будь-якого підприємства. Вона здійснюється в кілька етапів: (рис. 1.1).

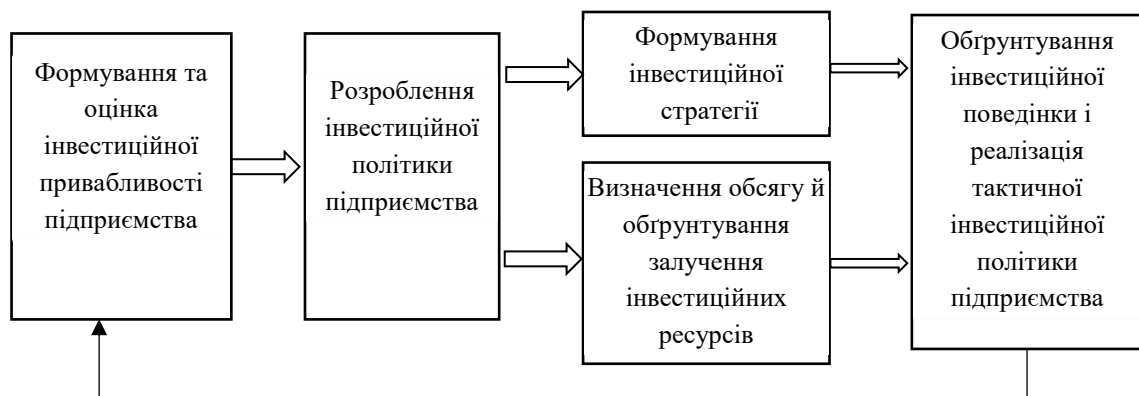

Рисунок 1.1 - Послідовність здійснення інвестиційної діяльності підприємства

Джерело: складено автором за []

Інвестиційна діяльність полягає в розміщенні фінансових ресурсів з метою покращення або розвитку підприємства. Це може включати оновлення та модернізацію технічного обладнання та інфраструктури, збільшення обсягів виробництва, введення на ринок нових товарів або послуг, а також розширення галузей діяльності чи виробництва додаткових продуктів. Іноді інвестиції можуть бути спрямовані на створення дочірніх підприємств або незалежних виробництв з метою диверсифікації діяльності та збільшення прибутковості. Усі ці заходи спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та доходності підприємства.

Фінансове забезпечення є одним з найважливіших елементів у фінансовій системі кожної країни. Воно має великий вплив на розвиток інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. Його можна розглядати як основний ресурс, який дозволяє підприємствам здійснювати інвестиції у нові проекти, розширювати виробництво, модернізувати обладнання та здійснювати інші стратегічні кроки.

Фінансове забезпечення визначається доступністю капіталу, фінансовими інструментами та ринками, а також ефективністю фінансових установ і регуляторів. Воно сприяє розвитку довгострокових інвестицій, створюючи умови для стійкого економічного зростання та інноваційного розвитку.

Отже, фінансове забезпечення виступає не лише як ресурс для підприємств, але й як ключовий фактор, що визначає їхню конкурентоспроможність та можливість реалізації стратегічних цілей у сучасних умовах глобалізації та ринкової конкуренції.

Механізм фінансового забезпечення інвестиційного розвитку суб'єктів підприємництва - це система різноманітних інструментів і методів, які використовуються для забезпечення реалізації інвестиційної політики в конкретному регіоні або економічній системі. Цей механізм складається з різних компонентів, таких як форми фінансування, методи їх залучення та система законодавчих норм. Розмаїття фінансових взаємозв'язків визначає

використання різних видів і форм організації цих елементів. Ефективне функціонування механізму сприяє зростанню прибутковості та підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва на ринковому середовищі

Механізм фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва - це складна система, яка базується на системно-комплексному підході. Вона враховує нормативно-правове середовище та використовує різноманітні інструменти, такі як стратегічний план, бізнес-план, страхові внески, субвенції, дотації, інвестиційні програми, страхові виплати, гарантійні виплати, стимули та санкції. Важливими елементами є прибуток та система збалансованого функціонування суб'єктів підприємництва. Цей механізм сприяє ефективному використанню ресурсів та забезпечує стійкість інвестиційної діяльності на ринку.

Джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності, що представлено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства

Джерело фінансування	Характеристика
Самофінансування	Використання власних ресурсів для подальшого розвитку
Кредитування	Кредитування планується здійснювати за рахунок власних коштів на основі мобілізації та перерозподілу вільних коштів підприємства
Бюджетне фінансування	Бюджетне фінансування через державні програми фінансування інвестиційних проектів на безвідсотковій основі за рахунок коштів місцевого бюджету
Грантове фінансування	Прямі іноземні інвестиції через грантові програми

Джерело: складено автором за []

Фінансове забезпечення виступає ключовим компонентом у формуванні та реалізації інвестиційної діяльності підприємств. Обсяги та форми цього забезпечення визначають, наскільки ефективно будуть прийняті та реалізовані управлінські рішення. Наприклад, доступність фінансових ресурсів і їх розподіл між різними напрямками впливають на можливість розвитку певних галузей чи проектів.

Один зі способів вирішення проблем фінансового забезпечення - це стимулювання залучення іноземних інвестицій на державному рівні в різні сфери економіки. Це може бути здійснено через розробку сприятливих умов для іноземних інвесторів, таких як податкові пільги, спрощена процедура реєстрації бізнесу, чи гарантії забезпечення інвестицій.

В цілому, збалансоване фінансове забезпечення і залучення іноземних інвестицій сприяють розвитку економіки, створюють умови для інновацій та конкурентоспроможності підприємства.

Однією з головних умов здійснення ефективної інвестиційної діяльності є визначення правильної інвестиційної стратегії та тактичних умов її реалізації із врахуванням системи управління в умовах турбулентності, сформованої на підприємстві. Досить важливим етапом здійснення ефективного управління в сучасних умовах є оптимальне формування інвестиційних ресурсів. Власними інвестиційними джерелами підприємства виступають нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Проте обидва джерела в більшості випадків на підприємствах не використовуються на повну потужність, зважаючи на відсутність або недостатній рівень прибутку, а також моральну застарілість використовуваних об'єктів, що амортизуються. Тому в більшості випадків для здійснення інвестицій підприємства відчують потребу у залучених джерелах, якими можуть виступати державні позики, кредити комерційних банків та інших фінансових установ, іноземні інвестиції.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства - це ключовий аспект фінансово-господарської стратегії, що передбачає не лише вибір та залучення інвестиційних ресурсів, але й їх обґрунтування. Цей процес орієнтований на реалізацію інвестиційної політики, яка має за мету збільшення доходів, підвищення добробуту власників та працівників підприємства, а також сприяє зростанню економічного потенціалу, конкурентоспроможності та вирішенню соціальних завдань. Управління інвестиціями - це стратегічний підхід, який допомагає підприємству досягти стабільності, успіху та зростання в довгостроковій перспективі.

Сільське господарство не лише створює продукцію, а й визначає спосіб життя сільського населення, тому інвестиції в цю галузь необхідно розглядати більш широко, включаючи покращення інфраструктури та соціальної сфери. Одна з головних особливостей такого інвестування виявляється в потребі у будівництві та розвитку освітніх закладів, закладів дошкільного виховання, об'єктів комунального сервісу, магазинів, а також у покращенні транспортних зв'язків та інфраструктури енергопостачання. Це не лише сприятиме ефективнішому функціонуванню господарства, а й покращить якість життя місцевого населення, забезпечуючи зручні умови для їхнього повсякденного життя та розвитку.

Сучасні сільськогосподарські підприємства часто стикаються з фінансовими проблемами, такими як борги та низька платоспроможність, що вимагає привернення інвестицій для відновлення фінансового стану. Головні завдання в такій ситуації включають погашення боргів, збільшення оборотних коштів, підвищення зайнятості та доходів селян, раціональне використання земель та основних засобів.

У підприємств сільськогосподарської галузі інвестування має свої особливості. Основними цілями інвестування залишаються отримання прибутку та збереження капіталу, проте в даній галузі важливо також дбати про відтворення родючості земель і забезпечення нормального функціонування біологічних організмів. Такий підхід до інвестування в сільське господарство дозволить забезпечити не лише економічні переваги, але й стабільність у сфері землеробства та збереження навколишнього середовища.

Інвестування в сільськогосподарські підприємства має декілька цілей, зокрема, забезпечення продовольчої безпеки країни. Проте ця мета може ускладнювати отримання прибутку, оскільки вимоги до виробництва можуть не завжди збігатися з економічно вигідними рішеннями. Однак історія країн Європейського Союзу показує, що це можливо досягти за рахунок раціонального планування та впровадження ефективних аграрних політик.

Крім того, інвестування в сільське господарство також має соціальну складову. Воно спрямоване на захист і підтримку сільського населення, оскільки аграрне виробництво тісно пов'язане з життям і добробутом сільських громад. Такі інвестиції допомагають забезпечити розвиток сільських територій, підвищують рівень зайнятості та покращують якість життя місцевого населення.

Різноманітність форм господарювання на селі обумовлює особливості інвестування в аграрну сферу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Класифікація особливостей інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств

Складові	Характеристика
Специфічні фактори впливу на інвестиційний клімат	1. Залежність від природно-кліматичних умов території. 2. Необхідність державної підтримки та регулювання. 3. Потреба в інвестуванні в соціальну сферу та інфраструктуру населених пунктів
Об'єкти залучення інвестицій	1. Державні сільськогосподарські підприємства. 2. Підприємства приватної форми власності з широким колом учасників. 3. Фермерські господарства. 4. Господарства населення. 5. Соціальна сфера та інфраструктура
Специфічні цілі інвестиційної діяльності	1. Відтворення родючості ґрунтів. 2. Забезпечення продовольчої безпеки держави. 3. Соціальний захист та забезпечення нормальних умов життя сільського населення
Заходи інвестиційної діяльності	1. Забезпечення безперервності виробництва. 2. Необхідність фінансового оздоровлення підприємства. 3. Необхідність технічного переоснащення. 4. Врахування розвитку суміжних галузей при інвестуванні в сільське господарство
Напрями інвестування	1. Збільшення обсягів виробництва, підвищення продуктивності. 2. Підвищення родючості ґрунтів. 3. Підтримка біологічного потенціалу рослин і тварин. 4. Фінансування соціальної сфери та інфраструктури. 5. Фінансове оздоровлення підприємств. 6. Створення об'єднань сільгосппідприємств

Джерело: складено автором за []

Інвестиційна діяльність охоплює широкий спектр операцій з різноманітними активами, такими як акції, облігації, нерухомість, товари, валюта та інші фінансові і реальні активи. Оцінка такої діяльності вимагає

розробки різноманітних методів та підходів. Ці методи можуть включати аналіз фінансових показників, оцінку ризиків, прогнозування ринкових тенденцій, а також врахування факторів макроекономічного середовища. Кожен підхід має свої переваги і обмеження, тому важливо використовувати комплексний підхід, щоб забезпечити точні та надійні результати оцінки інвестиційної діяльності.

Інструменти інвестиційної діяльності аграрного підприємства відображено на рис.1.2.

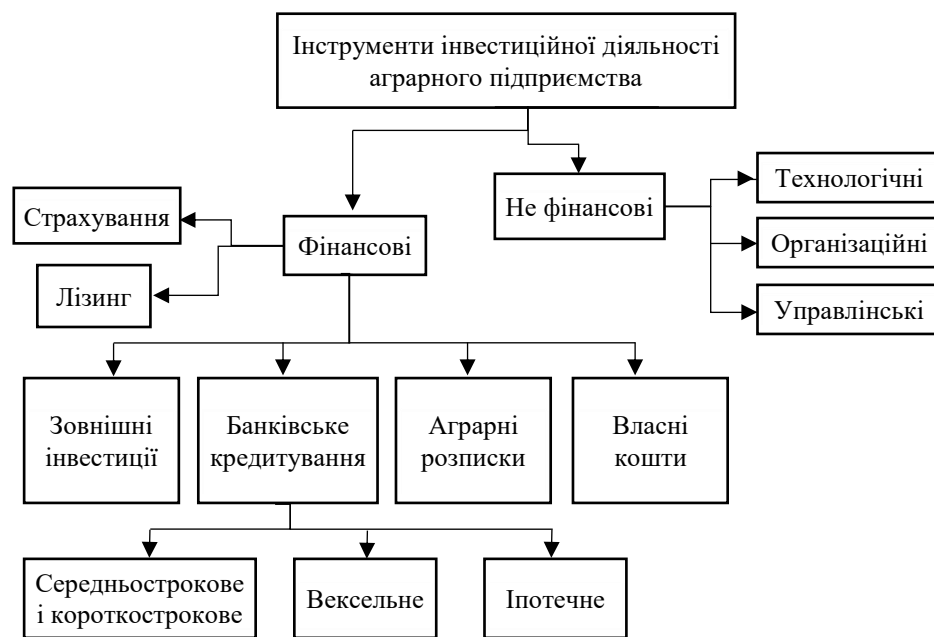

Рисунок 1.2 - Інструменти інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства

Джерело: побудовано автором за []

Сучасні методи оцінки ефективності інвестицій базуються на простій ідеї: коли ми вкладаємо гроші в будь-який проект або підприємство, ми очікуємо отримати грошовий дохід у майбутньому. Цей дохід може походити від капітальних вкладень або від прибутку, залежно від конкретної ситуації.

Ефективність інвестиційної діяльності оцінюється за тим, чи вдалося зробити так, щоб потік грошових доходів з проекту або підприємства був

достатнім для покриття початкових інвестицій та отримання необхідного рівня прибутку від вкладеного капіталу. Іншими словами, успішність інвестицій визначається тим, чи вдасться отримати не лише повернення вкладеного капіталу, але й забезпечити прибутковість, яка відповідає очікуванням та ризикам, пов'язаним з інвестуванням.

Основні методи оцінки базуються на проектних, планових та фактичних даних про витрати та результати, обумовлені реалізацією інвестиційних проектів в подальшій інвестиційній діяльності підприємства (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 - Методи оцінки ефективності проектної інвестиційної діяльності

Джерело: складено автором за []

Зважаючи на різноманітність інвестиційних проектів і їхніх цілей, оцінку їх ефективності можна розглядати з різних поглядів. Процес оцінки інвестицій можна умовно розділити на три етапи.

На першому етапі визначається обсяг інвестицій та очікувані майбутні грошові надходження. Другий етап включає оцінку ризику, пов'язаного з інвестиціями, а також передбачення очікуваних грошових надходжень. На основі оцінки ризику визначається вартість капіталу. На третьому етапі очікувані грошові потоки перераховуються на поточну вартість, використовуючи вартість капіталу, щоб визначити їхню вартість на певну дату.

У таблиці 1.3 наведені основні види ефективності при оцінці інвестиційної діяльності підприємства. Ці показники допомагають зрозуміти, наскільки успішно проект виконує свої цілі та відповідає очікуванням інвесторів і підприємства в цілому.

Таблиця 1.3 - Основні види ефективності при оцінці інвестиційної діяльності підприємства

Вид ефективності інвестиційної діяльності	Призначення	Необхідні критерії здійснення інвестиційної діяльності
Комерційна (фінансова)	Визначається як співвідношення фінансових витрат та результатів, які забезпечать необхідну норму прибутковості	Позитивне сальдо накопичених реальних грошей в будь-якому часовому інтервалі, де суб'єкт проекту здійснює та отримує доходи
Бюджетна	Ефективність інвестиційних стратегічних рішень визначаються з точки зору бюджетів різних рівнів	Бюджетний ефект, який використовується для оновлення передбачених в проекті заходів регіональної інвестиційної політики
Соціальна (суспільно значима, корисна)	Ефективність проекту відображає з точки зору суспільства при цьому передбачається, що суспільство отримає всі результати і понесе всі витрати, пов'язані з реалізацією проекту	Відображення ефективності проекту з точки зору інтересів громадського господарства в цілому, а також суб'єктів здійснення проекту (регіональних організацій, підприємств)
Екологічна	Вимірюється результати системи управління, пов'язані з контролем організацією екологічних аспектів, оснований на її екологічній інвестиційній політиці, а також на цільових та планових екологічних показниках	Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища, який представляє собою вартісне вираження соціально-економічних наслідків реалізації проекту, викликані забрудненням навколишнього середовища, втратою доходів

Джерело: складено автором за []

При оцінці інвестиційних проектів важливо порівнювати теперішню вартість очікуваних грошових надходжень з витратами, враховуючи дисконтну ставку. Якщо теперішня вартість надходжень перевищує витрати, це свідчить про ефективність інвестиції, і є підстави для її реалізації. Для оцінки інвестицій часто використовуються різні показники, такі як чистий потік грошових засобів, період окупності, чиста (нетто) теперішня вартість, внутрішня ставка доходу і індекс прибутковості. Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки, і вибір конкретного показника може залежати від характеру проекту та умов його реалізації.

У світовій практиці для оцінки економічної ефективності інвестицій використовуються методики, які базуються на статичних та дисконтних показниках. Ці показники відображають комерційну ефективність проекту, що описує фінансові наслідки для його учасників, бюджетну ефективність, яка враховує фінансові наслідки для бюджетів різних рівнів, а також економічну ефективність, яка враховує всі затрати та результати, навіть ті, що виходять за межі прямих фінансових інтересів учасників проекту.

Оцінка ефективності інвестиційних проектів є важливим етапом у прийнятті рішень для бізнесу. Існує кілька підходів до цієї оцінки, включаючи комерційну, бюджетну та економічну ефективність.

Комерційна ефективність зазвичай оцінюється через можливість проекту генерувати прибуток та повернення інвестицій, з урахуванням ризиків та витрат. Бюджетна ефективність, у свою чергу, оцінює відповідність проекту фінансовим обмеженням та бюджету компанії.

Економічна ефективність оцінює вплив проекту на економіку в цілому, включаючи загальні соціальні та екологічні наслідки. Це може включати розрахунок чистого приведенного доходу (NPV), внутрішню норму прибутку (IRR) та інші фінансові метрики. Це означає не лише збір і аналіз даних, але й управління інвестиційними процесами, які включають у себе керування матеріально-технічними та фінансовими ресурсами, науково-освітній сектор, інформаційні ресурси та кадровий потенціал.

РОЗДІЛ 2

ПОТОЧНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕЛЕТЕНЬ»

2.1 Фінансово-економічна характеристика досліджуваного підприємства

ТОВ «Велетень» зареєстроване в установленому законодавством порядку та здійснює діяльність у сфері сільськогосподарського виробництва більше 21 року. Дата державної реєстрації: 11.02.2000 Дата запису: 01.03.2005 Номер запису: 16121200000000047. Юридична та фактична адреса підприємства співпадає: 41400 Сумська область, Шосткінський район, м. Глухів вул. Матросова буд. № 16.

Засновниками підприємства є фізичні особи, громадяни України, які за своїм волевиявленням об'єдналися у Товариство з метою отримання прибутку, та позитивного впливу на громаду, шляхом гідного соціального забезпечення працюючих громадян за рахунок створення внутрішнього валового продукту. Керівним органом товариства виступають загальні збори учасників [15].

Товариство здійснює свою діяльність на території двох громад, а саме :

- Глухівська міська ТГ;
- Березівська ОТГ.

Зазначені громади розташовані в межах Шосткинського району Сумської області.

Основними видами діяльності підприємства є:

- 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний);
- 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- 01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів;
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля.

Структура основних засобів (виробнича нерухомість) склалася таким чином, що виробничі споруди розташовані на території Глухівської ОТГ. В межах Березівської громади розташовані тільки орендовані земельні ділянки.

Невідокремлені виробничі підрозділи:

- Молочно-товарний комплекс (м. Глухів вул. П. Полуботка 32);
- Складські приміщення (м. Глухів «Радионівка» «Веригине»);
- Адміністративна будівля (орендована) (м. Глухів вул. Матросова 16);
- Авто-транспортне господарство (м. Глухів вул. Матросова 31);
- Зерно-сушильний комплекс зі складами та тракторною бригадою № 1 (м. Глухів, вул. Лесковського 22);
- Тракторна бригада № 2 (с. Годунівка вул. Набережна, 38А);
- Складські приміщення (с. Привілля)
- Зерно-сушильний комплекс зі складами (с. Полошки).

Економічну характеристику підприємства почнемо з аналізу наявності та ефективності використання трудових ресурсів(табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Показники ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+,-) 2020/2018
	2020	2021	2022	
Середньооблікова чисельність штатних та позаштатних працівників, осіб	215,0	244,0	212,0	-3,0
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	354493,0	474319,0	307186,0	-47307,0
Реалізація продукції на одного середньооблікового працівника, тис. грн.	1648,8	1943,9	1449,0	-199,8

Джерело: складено автором за даними звітності Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

Після проведення аналізу виявлено, що основні показники ефективності використання трудових ресурсів погіршилися. Це головним чином пов'язано із зменшенням обсягу реалізованої продукції протягом досліджуваного періоду на суму 47307,0 тис. грн., а також із зменшенням чисельності

працівників на 3 особи. У 2022 році також відзначається зниження продуктивності праці на 199,8 тисяч гривень, що є негативним явищем.

Основна мета господарства полягає в здійсненні виробничо-господарської діяльності, спрямованої на виробництво, переробку, зберігання, транспортування та реалізацію сільськогосподарської продукції. Важливими показниками для визначення перспектив розвитку такого господарства є рівень забезпеченості основними фондами та ефективність їх використання. (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2 – Динаміка забезпеченості основними фондами та ефективність їх використання ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р

Показники	Рік			Відхилення 2022/2020, (+/-)
	2020	2021	2022	
Чистий дохід, тис. грн	354493,0	474319,0	307186,0	-47307,0
Середньорічна вартість ОФ, тис. грн	114928,5	141204,5	152951,0	38022,5
Чисельність працівників, осіб	215,0	244,0	212,0	-3,0
Фондоозброєність	534,6	578,7	721,5	186,9
Фондовіддача	3,08	3,36	2,01	-1,07
Фондоємність	0,32	0,30	0,50	0,18

Джерело: складено автором за даними звітності Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

З розрахунків видно, що рівень фондоозброєності зростає завдяки збільшенню вартості основних фондів та зменшенню чисельності працівників. Це може бути корисним для економіки, оскільки вказує на підвищення продуктивності праці. Проте, показник фондовіддачі показує негативну тенденцію через зменшення чистого доходу. Це може бути через неефективне використання ресурсів.

Показник фондоємності, який є оберненим показником до фондовіддачі, зростає, що також може вказувати на те, що підприємство має достатній обсяг ресурсів, але їхня ефективність може бути покращена.

Отже, загалом, ТОВ «Велетень» забезпечений основними засобами на достатньому рівні, але їхня ефективність може бути покращена.

За даними наступної таблиці проведемо аналіз основних економічних показників господарської діяльності ТОВ «Велетень» за період дослідження.

Таблиця 2.3 - Динаміка основних економічних показників діяльності ТОВ «Велетень» 2020-2022 р. р., тис. грн

Показники	Рік			Відхилення, (+;-) 2022/ 2020
	2020	2021	2022	
Вартість майна	914096,0	1179272,0	1279221,0	365125,0
Власний капітал	901273,0	1169127,0	1268882,0	367609,0
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	12823,0	10145,0	10339,0	-2484,0
Чистий дохід від реалізації продукції	354493,0	474319,0	307186,0	-47307,0
Собівартість реалізованої продукції	191694,0	199165,0	207425,0	15731,0
Загальні витрати	229690,0	229759,0	236353,0	6663,0
Чистий фінансовий результат: прибуток	182845,0	292330,0	120338,0	-62507,0

Джерело: розраховано та складено за Форма № 1 «Баланс» та Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

Розрахунки свідчать, що вартість майна та власного капіталу підприємства зросли на значну суму (365125,0 тис. грн., 367609,0 тис. грн. відповідно), що вказує на позитивний розвиток підприємства. Однак, разом з цим збільшилися собівартість та загальні витрати – 15731,0 тис. грн. та 6663,0 тис. грн. відповідно, а чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 47307,0 тис. грн. Це означає, що хоча загальна вартість майна підприємства зросла, але сума чистого прибутку від його діяльності зменшується.

Такі зміни можуть бути спричинені різноманітними факторами, такими як збільшення собівартості виробництва, зростання загальних витрат на управління, або навіть кон'юнктурними змінами на ринку. У кінцевому підсумку, прибуток підприємства зменшився на певну суму, що може вимагати аналізу стратегій та дій для його збереження або збільшення.

Графічно, для більшої наочності зобразимо основні фінансові результати ТОВ «Велетень» (рис. 2.1.).

Ситуація на підприємстві ТОВ «Велетень» показує раціональний підхід до розподілу чистого прибутку.

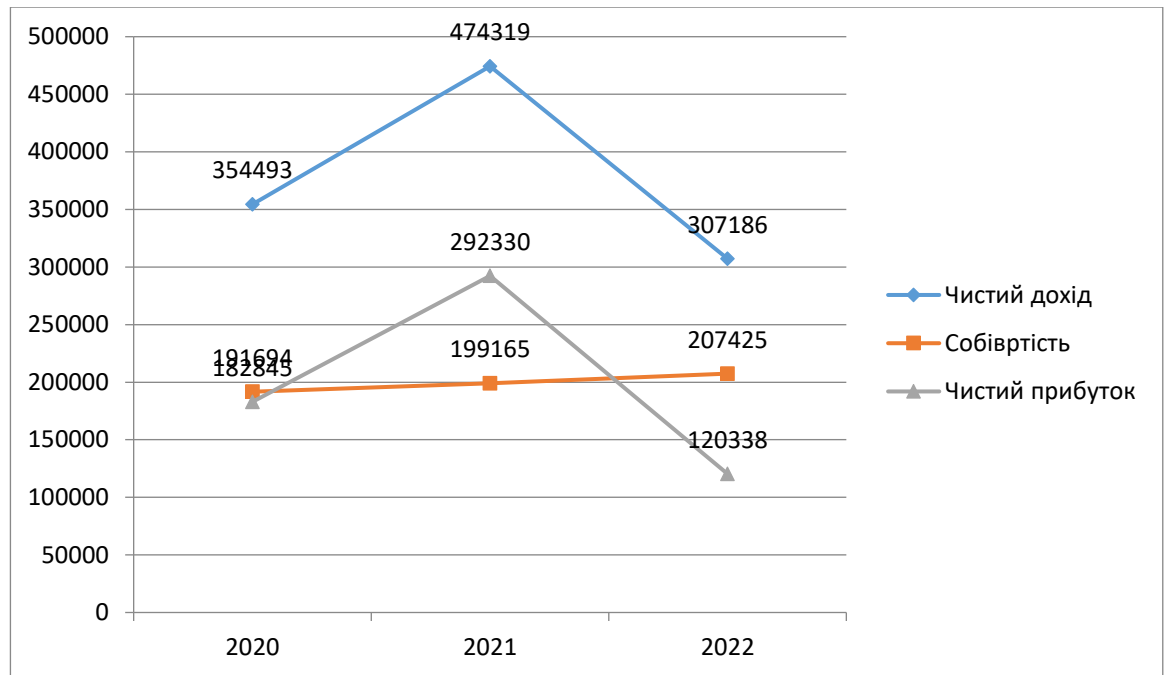

Рисунок 2.1 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р. , тис. грн.

Джерело: побудовано автором за Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

У 2021 році спостерігалось збільшення показників чистого доходу та чистого прибутку, що свідчить про успішну роботу підприємства. Однак, у звітному році ситуація погіршується, що може бути наслідком різних факторів, таких як зміни на ринку або внутрішні проблеми підприємства.

Що стосується політики розподілу прибутку, ТОВ «Велетень» обирає стратегію збереження всього чистого прибутку внутрішньо у вигляді нерозподіленого прибутку. Це означає, що вони не розподіляють гроші на фонди нагромадження та споживання. Такий підхід може бути обумовлений їхньою стратегією економічного розвитку, можливо, вони планують інвестувати ці кошти у розвиток бізнесу, придбання нового обладнання або розширення ринків збуту.

Ця стратегія може мати свої переваги та недоліки. Збереження всього прибутку дозволяє підприємству мати більші фінансові ресурси для майбутніх потреб та інвестицій. Однак, це також може призвести до втрати можливостей

для виплати дивідендів акціонерам або інших форм використання прибутку, що може вплинути на інтереси зацікавлених сторін.

Показники рентабельності визначають, наскільки прибутковим є підприємство відносно його витрат та обсягу діяльності. Ці показники допомагають оцінити ефективність функціонування підприємства. Наприклад, чиста рентабельність вказує на прибутковість після врахування всіх витрат, а рентабельність активів вказує на ефективне використання активів для генерації прибутку.

Таблиця 2.4 відображає ці показники для ТОВ «Велетень», що дозволяє зробити аналіз їхньої фінансової стійкості та ефективності управління.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р. , %

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/ 2020
	2020	2021	2022	
Рентабельність активів	22,06	27,93	19,23	-2,83
Рентабельність власного капіталу	22,37	28,23	9,87	-12,5
Рентабельність продажів	45,92	58,01	32,47	-13,45
Загальна рентабельність діяльності підприємства	79,61	127,23	58,91	-20,70

Джерело: розраховано автором за даними звітності Форма № 1 «Баланс» та Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

За результатами аналізу, видно, що протягом певного часу показники рентабельності ТОВ «Велетень» були на високому рівні. Однак у 2022 році ці показники знизилися через зменшення суми чистого доходу та чистого прибутку. Незважаючи на це, ТОВ «Велетень» все ще можна вважати рентабельним підприємством, оскільки у минулому періоді товариство демонструвало високі фінансові результати.

Ліквідність підприємства відображає його здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом швидкого конвертування їх у грошові кошти, а платоспроможність виявляє здатність підприємства розраховуватися за власними поточними зобов'язаннями лише наявними на підприємстві грошовими коштами та їх

еквівалентами. На наступному етапі дослідження необхідно провести аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства, а саме коефіцієнти поточної, загальної та абсолютної ліквідності ТОВ «Велетень» (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Динаміка показників ліквідності ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р.

Показники	Оптимальне значення	Рік			Відхилення, +,- 2022/2020
		2020	2021	2022	
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,0-2,5	58,57	94,98	103,15	44,58
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,7-0,8	45,58	73,28	75,32	29,74
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	41,82	67,19	68,66	26,84
Співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської	1,0	4,44	21,89	17,79	13,35

Джерело: розраховано автором за даними звітності Форма № 1 «Баланс» та Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

За даними таблиці видно, що протягом періоду дослідження підприємство зберігає свою ліквідність і можливість вчасно розраховуватися з кредиторами. Всі показники ліквідності показують позитивну динаміку і відповідають оптимальним значенням. Це означає, що підприємство може швидко погасити свої зобов'язання.

Проте, співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю свідчить про те, що підприємство має значну різницю між тим, що йому повинні клієнти, і тим, що воно повинне своїм постачальникам та іншим кредиторам. Це перевищення норми може свідчити про те, що дебітори не вчасно розраховуються за своїми зобов'язаннями, що може ускладнити спроможність підприємства вчасно погашати власні короткострокові зобов'язання.

Ділова активність підприємства є ключовим показником ефективності його діяльності. Вона відображає, наскільки ефективно використовуються ресурси в процесі виробництва та управління. Високий рівень ділової активності свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої

ресурси і має потенціал для успішного розвитку. Середній рівень може вказувати на те, що деякі аспекти управління можуть бути покращені, а низький рівень ділової активності може сигналізувати про серйозні проблеми у використанні ресурсів та потребу у вжитті заходів для поліпшення ситуації. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка показників ділової активності ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/ 2020
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт оборотності капіталу	0,43	0,45	0,25	-0,18
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, днів	32,32	29,56	50,21	17,89
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	11,14	12,18	7,17	-3,97
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, днів	7,28	1,35	2,83	-4,45
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	49,45	266,62	127,30	77,85
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, днів	837,21	800,0	1440,0	602,79
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	0,43	0,45	0,25	-0,18

Джерело: розраховано автором за даними звітності Форма № 1 «Баланс» та Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

Згідно з таблицею 2.6, всі показники ділової активності підприємства погіршилися протягом досліджуваного періоду. Коефіцієнт оборотності капіталу зменшився з 0,43 до 0,25, що є негативним знаком, оскільки це означає менше повних циклів виробництва.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості також зменшився, що вказує на меншу активність в оплаті заборгованості перед підприємством. Кількість оборотів дебіторської заборгованості зменшилася на 3,97 обертів, що свідчить про зменшення обсягу коштів, що обертаються у розрахунках за рік. Це також призвело до збільшення тривалості одного оборту на 17,89 днів, що уповільнює рух власних коштів компанії і негативно впливає на її діяльність.

За цими даними відображено покращення фінансового стану компанії, оскільки строк погашення заборгованості перед кредиторами скоротився, а кількість оборотів зростає. Це означає, що ТОВ «Велетень» ефективно використовує кошти, отримані від постачальників та з бюджету для своєї діяльності. Однак коефіцієнт оборотності власного капіталу, що показує ефективність використання власних коштів підприємства, зменшився. Це свідчить про погіршення ефективності використання власних ресурсів. Тобто, ТОВ «Велетень» виробляє менше товарів і послуг за рахунок власних коштів. Це може вказувати на потребу в удосконаленні управління власним капіталом та оптимізації його використання.

Під час дослідження було виявлено погіршення ділової активності ТОВ «Велетень». Для того щоб покращити цю ситуацію, підприємству необхідно постійно активізувати рух як власного, так і залученого капіталу. Це означає здійснення ефективного управління фінансами, шляхом збільшення оборотності капіталу, ефективного використання ресурсів та залучення нових інвестицій. Такий підхід дозволить зміцнити фінансову стійкість підприємства та забезпечити його стабільний розвиток у майбутньому.

Динаміку показників фінансової стійкості ТОВ «Велетень» будемо проводити за допомогою розрахунків в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Власний оборотний капітал	738332,0	953459,0	1056130,0	317798,0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,82	0,84	0,83	0,01
Коефіцієнт фінансової автономії	0,99	0,99	0,99	0,00
Коефіцієнт фінансової залежності	0,01	0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт інвестування	0,18	0,18	0,17	-0,01
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,98	0,99	0,99	0,01

Джерело: розраховано автором за даними звітності Форма № 1 «Баланс» та Форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

Сума власних оборотних коштів визначає ту частину оборотних активів, що здатна фінансуватися за рахунок власних фінансових ресурсів. За даними, наданими про ТОВ «Велетень», видно, що показники фінансової стійкості підприємства є досить стійкими та відповідають теоретично-граничним величинам.

Показник фінансової автономії, що вказує на рівень незалежності від зовнішніх джерел фінансування, залишається стабільним – 0,99% та демонструє, що підприємство майже повністю оперує власними фінансовими ресурсами. Показник фінансової залежності, який показує частку залучених коштів у загальній структурі капіталу, також не зазнає значних змін і свідчить про те, що підприємство оберігається від надмірної залежності від позикових коштів. Показник маневреності власного капіталу перевищує нормативне значення, що може свідчити про ефективне використання внутрішніх ресурсів для підтримки поточних операцій.

Нарешті, коефіцієнт фінансової стійкості знаходиться на високому рівні (0,98-0,99), що вказує на високу платоспроможність та ліквідність підприємства, а також обіцяє перспективи подальшого розвитку.

У цілому, ці показники свідчать про те, що ТОВ «Велетень» має стабільні фінансові показники, що сприяє його успішному функціонуванню та розвитку.

Фінансовий стан ТОВ «Велетень» можна охарактеризувати як стабільний і надійний протягом розглянутого періоду. Підприємство має достатній обсяг власних коштів і демонструє низький рівень залежності від залучених фінансових ресурсів. Це означає, що воно може ефективно управляти своїми фінансами, не потребуючи значної підтримки зовнішніх джерел фінансування. Така стабільність є позитивним сигналом як для внутрішніх, так і для зовнішніх зацікавлених сторін, і вказує на те, що підприємство може продовжувати свою діяльність на стабільному рівні, зменшуючи ризики фінансових труднощів.

2.2 Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень»

Фінансове забезпечення виступає як ключовий структурний елемент у загальній системі формування та реалізації інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень». Це означає, що ефективне функціонування та успішне втілення інвестиційних проектів компанії великою мірою залежать від належного фінансового забезпечення.

Фінансове забезпечення включає в себе залучення потрібних фінансових ресурсів, їх розподіл та ефективне використання для досягнення поставлених цілей. Це може включати залучення капіталу через різноманітні джерела, такі як кредитування, емісія акцій, приватні інвестиції тощо.

Крім того, фінансове забезпечення передбачає оптимальний розподіл фінансових ресурсів між різними проектами та напрямками діяльності ТОВ «Велетень» з урахуванням їхньої стратегії та потреб. Це також включає в себе контроль за фінансовими потоками, аналіз їх ефективності та прийняття відповідних управлінських рішень для забезпечення стабільності та розвитку бізнесу.

Отже, фінансове забезпечення є необхідним елементом успішної інвестиційної діяльності компанії, який забезпечує її фінансову стійкість та здатність до досягнення стратегічних цілей.

Таблиця 2.8 Аналіз джерел фінансування інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р.

Показник	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Власний капітал, тис. грн	901273,0	1169127,0	1268882,0	367609,0
Динаміка приросту власного капіталу, %	122,9	129,7	108,5	-14,4 п.в.
Питома вага власного капіталу, %	98,6	99,1	99,2	0,6 п. в.
Амортизаційні відрахування, тис. грн	19779,0	22155,0	21690,0	1911,0
Динаміка приросту власного капіталу, %	104,1	112,0	97,9	-6,2 п.в.

Джерело: розраховано за даними звітності Форма № 1 «Баланс»

Структура капіталу також відіграє важливу роль у контексті розвитку сучасних українських підприємств. Зважаючи на те, що більшість промислових підприємств має низький рівень прибутку, актуальним стає питання інвестування капіталу.

Таблиця 2.9 – Склад та структура джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «Велетень» за 2020 – 2022 р.р.

Джерело фінансування	Рік						Відхилення 2022/2020 (+;-)
	2020		2021		2022		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Власний капітал	901273,0	98,6	1169127,0	99,1	1268882,0	99,2	367609,0
Залучений капітал	12823,0	1,4	10145,0	0,9	10339,0	0,8	-2484,0
Всього	914096,0	100,0	1179272,0	100,0	1279221,0	100,0	365125,0

Джерело: розраховано автором за даними звітності Форма № 1 «Баланс»

Розрахунки свідчать, що протягом досліджуваного періоду загальна вартість капіталу підприємства збільшується на 365125,0 тис. грн. за рахунок збільшення вартості власного капіталу до 1268882,0 тис. грн у звітному році. При цьому вартість залученого капіталу зменшується на 2484,0 тис. грн. та становить 10339,0 тис. грн. у 2022 році.

Структура капіталу ТОВ «Велетень» має наступний вигляд: 98,6% до 1,4%; 99,1% до 0,9%; 99,2% до 0,8% відповідно по роках. Такі структурні зрушення є негативними та перетворюють структуру капіталу в неоптимальну, тоді як оптимальною вважається співвідношення власного капіталу до залученого: 60,0% до 40,0%.

Власний капітал є ключовим показником, який дозволяє оцінити фінансове становище та можливості розвитку підприємств. Це сума грошей, які вкладені в бізнес його власниками або акціонерами. Цей показник вказує на фінансову стійкість компанії та її здатність витримати різні фінансові турбулентності. Більший власний капітал часто вказує на більшу віру власників у успішність свого підприємства та можливість здійснення

інвестицій у майбутній розвиток. Таким чином, власний капітал є важливим орієнтиром для оцінки фінансової стійкості та перспективності бізнесу. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Склад та структура власного капіталу ТОВ «Велетень» за 2020-2022 р.р.

Назва	Рік						Відхилен ня 2022/2020 (+;-)
	2020		2021		2022		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Зареєстрований (пайовий) капітал	2000,0	0,2	2000,0	0,2	2000,0	0,2	0,0
Резервний капітал	179447,0	19,9	188589,0	16,1	203205,0	16,0	23758,0
Додатковий капітал	20036,0	2,2	20021,0	1,7	20006,0	1,6	-30,0
Нерозподілений прибуток	699790,0	77,7	958517,0	82,0	1043671,0	82,1	343881,0
Власний капітал, всього	901273,0	100,0	1169127,0	100,0	1268882,0	100,0	367609,0

Джерело: розраховано автором за даними звітності підприємства Форма № 1 «Баланс»

З таблиці 2.10 видно, що протягом періоду дослідження власний капітал збільшився на 367609,0 тис. грн. Це сталося через збільшення суми нерозподіленого прибутку на 343881,0 тис. грн. та суми резервного капіталу на 23758,0 тис. грн. Розмір пайового капіталу, який зафіксований у статуті підприємства і залишився незмінним протягом періоду дослідження становить 2000,0 тис. грн. Його частка у загальній структурі капіталу становить близько 0,2%.

Додатковий капітал зменшується на 30,0 тис. грн. протягом дослідження і включає в себе емісійний дохід, вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, суму капіталу, вкладену засновниками понад статутний капітал, а також накопичені курсові різниці. Ці складові, згідно з національними положеннями (стандартами), відображаються у власному капіталі підприємства.

Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» показує, що основним джерелом фінансування на підприємстві є власний капітал, який становить значну частину загального капіталу. Така тенденція спостерігається протягом останніх років і відзначається поступовим збільшенням власного капіталу. Це досягається завдяки зростанню нерозподіленого прибутку, який за останні роки зростає на 343881,0 тис. грн.

Звіт про фінансовий стан ТОВ «Велетень» показує, що частина його власного капіталу складається з нерозподіленого прибутку. Це сума прибутку, який компанія отримала в результаті своєї господарсько-фінансової діяльності. У звітному році ця сума становила 1043671,0 тис. грн. Питома вага нерозподіленого прибутку склала 82,1%, що більша, ніж у 2020 році, коли вона становила 77,7%. Це може свідчити про зміни в стратегії управління фінансами підприємства та спрямування прибутку на різні потреби.

Амортизаційні відрахування є важливим джерелом інвестицій в основні засоби (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Динаміка амортизаційних відрахувань ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р.

Показник	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Основні засоби, тис. грн.	122758,0	159651,0	146251,0	23493,0
Первісна вартість, тис. грн	240381,0	298735,0	306781,0	66400,0
Знос, тис. грн	117623,0	139084,0	160530,0	42907,0
Амортизаційні відрахування, тис. грн	19779,0	22155,0	21690,0	1911,0
Рівень зносу, %	48,9	46,6	52,3	3,4 п.в.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності Форма № 1 «Баланс»

Інвестиційна політика підприємства вважається стратегією використання значної частини власного прибутку для зростання основних активів компанії. Це означає, що підприємство вкладає свої гроші у придбання нового обладнання, реконструкцію існуючих споруд або будівництво нових.

Це дозволяє керівництву підприємства відслідковувати і контролювати, використання фінансових ресурсів для покращення своєї інфраструктури та розвитку бізнесу.

Обсяги інвестицій в розвиток основних активів можуть відображені у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Динаміка капітальних інвестицій ТОВ «Велетень» 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/ 2020
	2020	2021	2022	
Сільськогосподарська техніка та обладнання	12812,2	20 241,8	24369,9	11557,7
Транспортні засоби	2776,9	3681,9	1975,0	-801,9
Зерноочисні, сортувальні, машини, зерносушильні установки та обладнання	39,5	142,4	13,5	-26,0
Обчислювальна та вимірювальна техніка	611,9	890,8	488,6	-123,3
Обслуговування тварин (машини та обладнання інструменти для тваринництва)	1107,1	842,9	4297,8	3190,7
Будівлі та споруди	17993,5	29518,9	41446,6	23453,1
Меблі, інструменти, приладдя та інвентар побутові прилади ті інші ОЗ	83,1	11,7	364,8	281,7
ВСЬОГО:	35424,2	55330,4	72956,2	3753,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Велетень»

У 2022 році спостерігається значний зріст інвестицій порівняно з попередніми роками. Інвестиції зросли на суму 3753,2 тис. грн або на 32,0% у порівнянні з 2021 роком і на 106,0% у порівнянні з 2020 роком. Цей зріст був стимульований будівництвом та реконструкцією об'єктів інфраструктури у галузі рослинництва.

У 2021 році було розпочато значний проект будівництва для переробки та зберігання продукції рослинництва. На момент 31 грудня 2021 року загальні капітальні вкладення в цей проект складала 37372,0 тисяч гривень.

Аналіз фінансових потоків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю підприємства, показав наявність негативного сальдо чистого грошового потоку лише у 2021 році. Це може бути розглянуто як негативний момент.

Проте в інших роках - як у базовому, так і у звітному - спостерігається позитивне сальдо фінансових потоків. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 - Аналіз руху коштів в результаті інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р., тис. грн.

Стаття	Рік			Відхилення (+; -) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Надходження коштів				
Надходження від отриманих відсотків	55194,0	50819,0	42626,0	-12568,0
Витрачання коштів				
Витрачання на придбання необоротних активів	28344,0	58467,0	14,0	-28330,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	26850,0	-7648,0	42612,0	15762,0

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Велетень»

Позитивний грошовий потік - надходження грошових коштів на підприємство від інвестиційної діяльності. В ТОВ «Велетень» позитивний грошовий потік зменшився за період 2020-2022 роки на 12568,0 тис. грн. Це, головним чином, пов'язане із збільшенням надходжень коштів від отриманих відсотків.

Від'ємний грошовий потік – витрачання коштів, викликаний придбанням необоротних активів. Його значення на підприємстві також зменшується за період дослідження на 28330,0 тис. грн.

Чистий грошовий потік (поточна вартість) – є ключовим показником аналізу грошових потоків та показує різницю між позитивним та негативним грошовим потоком за досліджуваний проміжок часу. Цей показник визначає фінансовий стан підприємства та його здатність підвищувати свою вартість та інвестиційну привабливість. Чистий грошовий потік являє собою суму сальдо грошових потоків від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Аналіз даних табл. 2.13 показує, що значення чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності збільшується на 15762,0 тис. грн. у звітному році.

Ці зміни в діяльності підприємства викликані бажанням забезпечити високий рівень інноваційного розвитку для ефективної конкуренції на ринку зниженням ризиків у майбутньому. В умовах сучасного ринку розробка нових товарів є важливою стратегією для підприємства, а впровадження нової продукції дозволяє адаптуватися до ринкових умов і зберігати конкурентоспроможність. Інвестування в придбання тривалого користування товарів також вважається ключовим для підприємства, що сприяє його інноваційному розвитку та ефективності. Протягом останніх років компанія активно здійснювала інвестиційні заходи для досягнення цих цілей.

Таблиця 2.14 - Основні інвестиційні проекти ТОВ «Велетень», 2020-2022 р. р.

Рік впровадження	Напрямок	Мета впровадження	Сума, тис. грн
2020	Розробка інноваційного продукту (використання палива)	Підвищення рентабельності виробництва. зменшення витрат ПММ	150,0
2021	Будівництвом та реконструкцією об'єктів інфраструктури у сфері рослинництва.	Для забезпечення якісного процесу виробництва та реалізації продукції	37372,0
2022	Інвестиції у нові основні засоби та техніку «Прес - екструдер ПЕМ – 250».	Для забезпечення якісного процесу виробництва та реалізації продукції.	260,0

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Впровадження технологій та інновацій у виробничий процес – це ключовий шлях до підвищення ефективності та рентабельності виробництва. ТОВ «Велетень» замовило інноваційний продукт у вигляді дослідження використання палива в сільськогосподарській техніці, яка використовується у виробництві продукції. Виконавцем цього дослідження став Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового комплексу.

Дослідження враховувало особливості ландшафту, типи ґрунтів, погодні умови, сезонність виробництва та логістичні особливості. Його результатом стало наукове обґрунтування витрат палива, враховуючи всі вищезазначені

фактори. Дослідження тривало упродовж 2020-2021 років і було оформлено у вигляді посібника під назвою «Норми продуктивності та витрати палива на механізовані польові роботи у ТОВ «Велетень» [15].

Ці норми можуть бути застосовані до різних агрофонів, які є характерними для ТОВ «Велетень». Це охоплює такі елементи, як стерня зернових, зернобобових, кукурудзи та однорічних трав, а також рілля, яке може включати оброблені поля, підготовлені для посіву озимих, а також поля, які пройшли обробку глибокорозпушувачами та важкими дисковими боронами, а також поля після збирання технічних культур.

Наявність такого дослідження робить можливим більш точне і обґрунтоване планування витрат. Воно дозволяє враховувати реальні дані і фактори, що впливають на витрати, що в свою чергу сприяє ефективному управлінню фінансами. Крім того, це дослідження допомагає уникнути сумнівів щодо обсягів витрат, як серед внутрішніх користувачів, так і контролюючих органів. Заходи, вжиті наразі, вже призвели до певного зменшення витрат на пальне-мастильні матеріали (ПММ), що підтверджується даними в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 - Витрати палива для виробничих потреб ТОВ «Велетень» впродовж 2020-2022 років

Види витрат	Рік			Відхилення (+/-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Витрати ПММ для виробничих потреб підприємства всього, в т. ч. :	18206, 8	14288,1	20985,9	2779,1
Витрати ПММ для виробничих потреб в рослинництві	12088, 9	9513,4	14966,7	2877,8
Витрати ПММ для виробничих потреб в тваринництві (грн)	2499,5	1538, 2	2699,8	200,3
Витрати ПММ для виробничих потреб вантажних авто (грн)	2899,4	2044,1	2717,3	-182,1
Витрати ПММ для виробничих потреб адміністративного управління	414, 7	303,5	378,6	-36,1
Витрати ПММ для інших виробничих потреб	304,2	350 ,4	222,9	-81,3

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Додатково до цього, було введено систему контролю за використанням палива та насіння за допомогою сучасних навігаційних систем. З таблиці 2.14 видно, що у грошовому вираженні зафіксовано збільшення витрат на паливо практично по всіх пунктах. Проте, якщо врахувати зростання цін на бензин і дизельне паливо (1,2-1,5), то фактичні витрати виявляються нижчими, ніж у 2019 році.

У 2021 році ТОВ «Велетень» впровадила технічне оновлення шляхом встановлення системи екструзії для виробництва та переробки кормів. Цей крок дозволив підприємству розпочати виробництво кормів для сільськогосподарських підприємств, що спеціалізуються на тваринництві. Крім того, це також дозволить ТОВ «Велетень» розпочати власне виробництво продукції для галузі тваринництва, використовуючи власні корми для годівлі тварин. Ця ініціатива відкриває нові можливості для підприємства і сприяло покращенню результатів його діяльності.

ТОВ «Велетень» планувало покращити свій фінансовий стан шляхом впровадження інвестиційного проекту з виробництва кормів. Однією з ключових інвестицій є придбання «Прес-екструдера ПЕМ-250». Цей екструдер використовується для обробки зерна та підготовки його до вигодовування свиней, ВРХ та птиці у кормоцехах птахівниць і тваринницьких ферм. Впровадження такого обладнання допоможе підвищити ефективність виробництва кормів, забезпечить якісний і збалансований раціон для тварин, що в свою чергу позитивно відобразиться на результативності їхнього росту та виробництва. Цей крок привів до зростання прибутковості підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

Проект інвестування в сучасні технології зрошення для виробництва якісних кормів має значний потенціал у зв'язку з наявністю сусідніх господарств, де вирощують свиней та велику рогату худобу. Це забезпечує стійкий попит на корма, що робить проект економічно доцільним. Головною метою інвестиційного проекту є впровадження сучасних методів зрошення для виробництва високоякісних кормів, які будуть задовольняти потреби

господарств району та місцевого населення. Проект має високий рівень готовності, оскільки вже є виробничий, кадровий та земельний потенціал, що дозволяє негайно розпочати реалізацію інвестиційної пропозиції.

«Прес - екструдер ПЕМ – 250» призначений для екструдювання зерна сої і зерна інших кормових культур з наступним використання екструдата як сировини для комбікормів і кормосумішей.

Тип: стаціонарний

Продуктивність, (по зерну) кг/год 250 - 350

Встановлена потужність, кВт 37

Габаритні розміри, мм: довжина 1500; ширина 1200; висота 1400.

Маса, кг: 1000.

Привід вала: Електродвигун АИР225М6У3, n=16,7 с-1 (1000 об/хв),
N=37 кВт, ТУ 16-510.810-83

Підприємство закупило обладнання «Прес - екструдер ПЕМ – 250» на суму 260,0 тис. грн. для переробки зернових та технічних культур в корма. Термін окупності проекту є 5 років, з урахуванням дисконтування при нормі дисконту 8%. Створений проект передбачає виробництво і продаж до 4-6 млн. тонн кормів.

Затрати на проект:

- ремонтні витрати за 5 років склали 95 тис. грн.;
- електроенергія – 70 тис. грн.
- підготовка участку для проекту – 300 тис. грн.;
- будівництво цеху для екструдерів – 1300 тис. грн.;
- закупівля транспорту для перевозки кормів – 700 тис. грн.;
- заробітна плата 10 осіб, які працюють на екструдері за 5 років становить 3870,0 тис. грн., заробітна плата 5 осіб, які перевозять виготовлені корми – 1585,0 тис. грн.

Підприємство отримало чистий дохід у розмірі 59,0 тис. грн.

Короткострокові та довгострокові плани підприємства – це налагодження ринку збуту кормів.

«Прес - екструдер ПЕМ – 250» виготовляється в ТОВ «Уманьферммаш» (м. Умань). Це одне з провідних підприємств України з виробництва сільськогосподарської техніки та запчастин до неї. Такий екструдер виготовляє також ТОВ «Черкасиелеватормаш» (м. Черкаси), ТОВ «Агромпк» (м. Дніпро,), ТОВ «Спецметаллсервис» (м. Київ).

Цей інвестиційний проект був фінансовано за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства. За п'ять років його реалізації очікується загальний приріст коштів у розмірі 162,1 тис. грн. Проте для початку проекту потрібно було витратити 59,0 тисяч гривень. Обидві суми можна порівняти, оскільки вони були приведені до одного періоду часу.

Чистий приведений прибуток проекту, який становить 103,1 тис. грн., перевищує витрати на його реалізацію. Це свідчить про те, що проект є доцільним з фінансової точки зору.

Таблиця 2.16 – Умови та результати здійснення оцінки інвестиційного проекту оновлення основних засобів («Прес - екструдер ПЕМ – 250») для ТОВ «Велетень»

Показники	Значення показника
Коефіцієнт дисконтування	0,4761
Майбутня вартість грошових коштів, тис. грн	49,05
Теперішня вартість грошових коштів, тис. грн	6,99
Чиста теперішня вартість проекту, тис. грн	162,12
Індекс рентабельності проекту	0,69
Строк окупності інвестицій, років	2,03
Внутрішня норма доходності, %	64,0
Коефіцієнт безпеки фінансування проекту	0,75
Норма доходності, %	4,91

Джерело: розраховано автором за даними звітності підприємства

Отже, згідно з даними, кожна вкладена гривня має приносити близько 4,91 грн. в середньому. Використання екструдера на підприємстві ТОВ

«Велетень» призвело до збільшення прибутковості на 240,0 тис. грн. Екструдери використовуються для переробки зерна сої та кормових культур, таких як кукурудза, горох, пшениця, ячмінь, жито та соя, шляхом екструзії, для виготовлення кормів [15].

Для оцінки ефективності інвестиційного проекту використовують різні методи, такі як чиста теперішня вартість, індекс теперішньої вартості, рентабельність, термін окупності та внутрішня норма дохідності. Перш за все, необхідно визначити коефіцієнт дисконтування, який враховує часову цінність грошей. Для спрощення цієї процедури і обґрунтування вибору проекту існують стандартні таблиці дисконтних множників. Вони допомагають зрозуміти, наскільки цілком прийнятною є інвестиція в проект з урахуванням часової вартості грошей. Використання таких таблиць спрощує процес оцінки проектів та робить його більш об'єктивним.

Напрямки покращення інвестиційного проекту визначаються залежно від того, як працює та де виготовлений екструдер. Щоб уникнути додаткових витрат на ремонт устаткування, необхідно покращити систему планово-попереджувальних ремонтів, а також збільшити відповідальність працівників за стан устаткування.

2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень»

ТОВ «Велетень» планує покращити свою інвестиційну привабливість шляхом реалізації кількох стратегічних завдань. Перш за все, вони спрямовані на привертання як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів до підприємства. Крім того, важливо розвивати технологічну та матеріально-технічну базу компанії, щоб підвищити якість продукції та зробити її більш привабливою для споживачів. Стабілізація економічної, наукової та господарської діяльності також є важливим аспектом, адже це дозволить підприємству зберігати стійкість і ефективно функціонувати в довгостроковій перспективі.

Підвищення якості продукції та підвищення конкурентоспроможності є ключовими факторами для приваблення і утримання клієнтів у сучасному ринковому середовищі. Збільшення обсягів виробництва та розширення видів діяльності також може сприяти збільшенню зайнятості населення, створюючи нові робочі місця та розвиваючи економіку регіону.

Нарешті, важливо звертати увагу на поповнення бюджету через сплату податків. Постійна робота та відповідальне виконання фінансових зобов'язань перед державою дозволять сприяти стабільності і розвитку не лише підприємства, але й загального соціального благополуччя.

Незважаючи на успішне функціонування на ринку в даний час, важливість впровадження якісних змін у організації інноваційної діяльності очевидна. Інвестиційна активність та привабливість підприємства для інвесторів значною мірою залежать від його здатності до інноваційного розвитку.

Ступінь забезпечення підприємства інфраструктурними ресурсами в інноваційній сфері визначає, наскільки добре це підприємство має доступ до необхідної інфраструктури, яка сприяє інноваційній діяльності, такої як лабораторії, технологічні парки, інкубатори та доступ до фінансування наукових досліджень. Таким чином, сукупність цих показників відображає загальну готовність та здатність підприємства до інноваційного розвитку.

Таблиця 2.17 - Показники інвестиційної активності ТОВ «Велетень» у 2020 – 2022 рр.

Показник	Рік			Відхилення (+/-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт забезпечення інтелектуальною власністю	0,042	0,288	0,136	0,094
Коефіцієнт персоналу, зайнятого в НДДКР	0,125	0,003	0,215	0,090
Коефіцієнт власності, призначеної для НДДКР	0,245	0,005	0,216	-0,029
Коефіцієнт освоєння нової техніки	0,054	0,124	0,325	0,271
Коефіцієнт впровадження нової продукції	0,021	0,234	0,255	0,234

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Розрахункові економічні показники інноваційної активності підприємства визначають, наскільки ефективно це підприємство використовує різноманітні ресурси для інноваційних цілей. Ці показники можуть включати такі фактори, як обсяг інвестицій у дослідження та розвиток, кількість патентів або нових продуктів, рівень співпраці з науково-дослідними установами та інші.

За даними таблиці спостерігаємо позитивну динаміку всіх показників за період дослідження, що свідчить про зростання інвестиційної активності ТОВ «Велетень».

Ефективність інвестування в короткостроковому періоді оцінюється через порівняння отриманих вигід внаслідок інвестування з витратами на це інвестування. Ці вигоди виражаються у змінах ключових фінансових показників підприємства, таких як чистий дохід від реалізації, операційний прибуток, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування та чистий прибуток.

Для оцінки активності підприємства у сфері інвестицій використовують два основних показники:

1. Сума валових інвестицій. Це загальна сума коштів, які підприємство витрачає на розширення своєї діяльності з метою отримання більшого прибутку. Цей показник включає в себе всі інвестиційні витрати без врахування амортизаційних відрахувань.

2. Сума чистих інвестицій. Це сума валових інвестицій, з якої віднімаються амортизаційні відрахування за певний період. Амортизаційні відрахування враховуються, оскільки вони є інвестиційними вкладеннями у відновлення вартості необоротних активів, хоча не призводять до збільшення загальної вартості активів.

Отже, валові інвестиції відображають загальний обсяг коштів, витрачених на розвиток підприємства, тоді як чисті інвестиції враховують цей обсяг з урахуванням амортизаційних відрахувань.

На цих засадах у таблиці 2.17 наведемо систему ключових показників аналізу інвестиційної діяльності за даними фінансової звітності.

Таблиця 2.17 - Система показників аналізу обсягів інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Валові інвестиції, тис. грн.	35424,2	55330,4	72956,2	3753,2
Чисті інвестиції, тис. грн	15645,2	33175,4	51266,2	35621,0
Додатковий вихід продукції на 1 грн. інвестицій	0,81	0,75	0,62	-0,19
Ріст прибутку від операційної діяльності на 1 грн. інвестицій	0,55	0,48	0,42	-0,13
Ріст чистого прибутку на 1 грн. інвестицій	0,45	0,39	0,31	-0,14

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Для визначення ефективності інвестиційної діяльності підприємства пропонуємо здійснити розрахунок наступних показників (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 Показники ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Площа сільськогосподарських угідь, га	7802,4	7802,4	7802,4	0,0
Середньорічна чисельність працівників, осіб	215,0	244,0	212,0	-3,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	114928,5	141204,5	152951,0	38022,5
Чистий дохід, тис. грн	354493,0	474319,0	307186,0	-47307,0
Чистий прибуток, тис. грн	182845,0	292330,0	120338,0	-62507,0
Припадає інвестицій, грн. на:				
1 га сільськогосподарських угідь	2,01	4,25	6,57	4,56
1 працівника	72,76	135,96	100,13	27,37
1 грн основних засобів	0,14	0,23	0,34	0,20
Чистий дохід на 1 грн інвестицій	22,66	14,29	5,99	-16,67
Чистий прибуток на 1 грн інвестицій	11,69	8,81	2,35	-9,34

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Розрахунки свідчать про зменшення ефективності інвестиційної діяльності за період дослідження, а саме: чистий дохід на 1 грн інвестицій зменшується із 22,66 грн. до 5,99 грн. Чистий прибуток на 1 грн інвестицій також зменшується до 2,35 грн.

Отже, ефективне інвестування в короткостроковому періоді полягає в здатності забезпечити такі вигоди, які перевищують витрати на інвестування, забезпечуючи позитивні зміни у фінансовому стані підприємства протягом невеликого проміжку часу.

Інтегральна оцінка дозволяє узагальнити в одному показнику ряд факторів, відмінних за змістом, одиницям виміру, вагомістю та іншим характеристикам. Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції, а іноді є єдино можливим варіантом її проведення та формулювання об'єктивних остаточних висновків.

Результати розрахунку рівня якості фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» представлені у табл. 2.19.

Таблиця 2.19 - Показники якості фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень», 2020-2022 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2022/2020
	2020	2021	2022	
Темп росту капіталу	1,23	1,29	1,08	-0,15
Темп росту чистого прибутку, %	1,14	1,59	0,41	-0,27
Коефіцієнт співвідношення сукупних доходів та сукупних витрат	1,79	2,27	1,51	-0,28
Інтегральний показник якості фінансового забезпечення	1,39	1,72	1,00	-0,39

Джерело: складено автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

Дані табл. 2.19 свідчать про те, що показники оцінювання якості фінансового забезпечення інвестиційної діяльності (темпи росту капіталу, чистого прибутку та співвідношення доходів і витрат), розрахованих за даними підприємства мають тенденцію до зменшення.

Таблиця 2.20 - Шкала якісної оцінки фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємства

Рівень	Сподівана оцінка
Низький	0,21-0,90
Середній	1,00-1,50
Високий	1,60-2,00

Джерело: складено автором за [22]

Загальний отриманий бал у звітному році – 1,00 свідчить про те, що ТОВ «Велетень» має середній рівень фінансового забезпечення інвестиційної діяльності.

Досить важливим етапом здійснення ефективного управління в сучасних умовах є оптимальне формування інвестиційних ресурсів. Власними інвестиційними джерелами підприємства виступають нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Проте обидва джерела в більшості випадків не використовуються на повну потужність, зважаючи на відсутність або недостатній рівень прибутку, а також моральну застарілість використовуваних об'єктів, що амортизуються.

Тому в більшості випадків для здійснення інвестицій підприємства відчують потребу у залучених джерелах, якими можуть виступати державні позики, кредити комерційних банків та інших фінансових установ, іноземні інвестиції.

Зважаючи на сучасний стан економіки країни та світової економіки, використання цих джерел є достатньо проблематичним, тому підприємства повинні виходити на ринок інвестиційних ресурсів із досить привабливими інвестиційними пропозиціями.

На етапі впровадження інвестиційних та інноваційних проектів, зважаючи на сучасні умови господарювання, досить важливим є регулярне проведення моніторингу в межах інвестиційної діяльності, що надасть ТОВ «Велетень» можливість своєчасного оперативного реагування на усі зміни.

РОЗДІЛ 3

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВЕЛЕТЕНЬ»

3.1 Напрями удосконалення фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства

Проблеми ефективного управління фінансовим забезпеченням діяльності сільськогосподарських підприємств вимагають постійного пошуку оптимальних форм, методів і механізмів, які відповідали б потребам цих підприємств, пріоритетам економічної політики та створювали передумови для економічного зростання. В аграрній сфері існують дві основні мети фінансового забезпечення: покриття поточних потреб та здійснення капітальних витрат. Це означає, що сільськогосподарські підприємства повинні ефективно керувати своїми фінансами, забезпечуючи не лише поточні витрати на виробництво, а й інвестування у розвиток та модернізацію, що сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності і стійкості на ринку.

Фінансування капітальних вкладень, або інвестицій, в аграрній сфері має кілька основних цілей. По-перше, це сприяє розвитку нових продуктів або технологій, а також розширенню виробничої бази. Далі, інвестування допомагає вдосконалити систему збуту через розвиток бренду та створення дистриб'юторських мереж. Також важливою є вертикальна або горизонтальна інтеграція підприємств та оптимізація бізнес-процесів.

Головною метою інвестиційної політики в аграрному секторі є створення сприятливих умов для ефективного використання інвестиційного потенціалу. Це досягається шляхом забезпечення інвесторам високої рентабельності та зниження ризиків в галузі. Результатом такої політики є збільшення обсягу інвестиційних ресурсів, які направляються у сільське господарство.

Нинішні умови вимагають пошуку новаторських методів фінансової підтримки сільськогосподарських виробників, зокрема на рівні регіонів. Ефективність цього процесу залежить від багатьох факторів, зокрема від розвиненості кредитно-фінансової системи в аграрному секторі регіону. Ця система впливає на економічну діяльність сільського господарства і формується під впливом різноманітних факторів, перелічених у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Сукупність факторів, що визначають рівень розвитку кредитно-фінансової системи сільськогосподарських підприємств

Негативні фактори	Позитивні фактори
Неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств	Інститут приватної власності
Нерозвиненість законодавчої бази, яка регулює систему фінансового ринку	Наявність потреби в кредитно-фінансові послуги
Слабка інвестиційна активність держави	Наявність тимчасово вільних грошових коштів у суб'єктів регіональної економіки
Недостатня конкуренція між суб'єктами ринку в сфері розміщення кредитних ресурсів і надання банківських послуг	Наявність державних програм розвитку кредитно-фінансової системи

Джерело: складено автором за [23]

Один зі способів привернення фінансування для розвитку аграрного бізнесу - випуск облігаційних позик, які базуються на приватно-державному партнерстві. У цій схемі обласна адміністрація грає подвійну роль: з одного боку, вона є однією зі сторін інвестиційної угоди, а з іншого - гарантує її виконання. Іншими словами, це означає, що державна влада та приватні інвестори укладають угоду про фінансування розвитку сільського господарства, а обласна адміністрація виступає як посередник і забезпечує виконання угоди. Така модель дозволяє комбінувати ресурси та експертизу як державного, так і приватного секторів для досягнення спільних цілей у розвитку аграрного бізнесу.

Гарантом для випущених облігацій може виступати спеціальний регіональний Фонд фінансування аграрного бізнесу, який створений з державно-приватною участю. Його головна функція полягає у відборі проектів, що відповідають пріоритетам розвитку в конкретному регіоні.

Облігації, що утворюють склад гарантованих інфраструктурних облігацій, залишаються на балансі цього Фонду, що гарантує їх надійність і стабільність. Це створює додаткові гарантії для інвесторів та сприяє залученню необхідних інвестицій у розвиток аграрного сектору в регіоні.

Звісно, використання такого інструменту має потенціал не лише залучити необхідні кошти для розвитку сільськогосподарського сектору на регіональному рівні, а й забезпечити державні гарантії для інвесторів, що мають намір вкласти свої кошти в цю галузь. Це може стимулювати інвестиційний інтерес та сприяти модернізації аграрної сфери, покращенню її інфраструктури та технологій, а також збільшенню виробництва та конкурентоспроможності на ринку. Такий підхід має потенціал створити сприятливі умови для розвитку сільського господарства та привернення нових інвестицій, що в свою чергу може позитивно позначитися на економічному зростанні та соціальному розвитку регіонів [15].

Один з ключових шляхів адаптації сільськогосподарських підприємств до постійно змінюваних умов виробництва - це перебудова їхніх виробничих систем. Однак досягнення оптимальних параметрів функціонування неможливе без інвестицій, які сприяють необхідним структурним змінам. Основним напрямком цієї перебудови є стимулювання росту регіонального потенціалу сільськогосподарського сектора за допомогою посилення ролі держави у керуванні цим процесом. Згідно з принципом взаємодоповнюваності, майбутня діяльність спрямована на збільшення ваги регіонального компонента у процесі розвитку, і це буде належним чином сплановано державними органами управління. Це має забезпечити широкий соціальний консенсус і фінансову підтримку для досягнення результатів обраної моделі розвитку.

Можливість інвестування виникає, коли особа або компанія має достатні ресурси, щоб впливати на основний капітал і змінювати його властивості з метою отримання прибутку. Під час інвестування інвестор встановлює зв'язок з конкретним об'єктом і стає його учасником. Ця співпраця призводить до

зміни властивостей об'єкта інвестицій під впливом інвестора. Потім, змінені властивості об'єкта приносять зміни у доході від інвестицій, що в свою чергу впливає на властивості самого інвестора. Таким чином, інвестор і об'єкт інвестування взаємодіють, впливаючи один на одного.

Інвестиційний процес спрямований на збільшення національного багатства країни. Його успішність вимірюється приростом цього багатства, який в свою чергу відображає системний ефект інвестицій. Цей ефект визначається покращенням економічних показників та рівня життя населення. Якщо відсутній приріст національного багатства та покращення життєвих умов, це ставить під сумнів ефективність економічної мети інвестицій.

Для реструктуризації системи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності в аграрній сфері більш ефективними виявляються непрямі форми державної фінансової підтримки. Це означає, що влада може спрямовувати кошти на пріоритетні напрямки економічного розвитку через такі механізми:

- Фінансування державних замовлень з урахуванням стратегічних цілей розвитку економіки країни або окремих регіонів.
- Бюджетне фінансування науки та освіти, причому можливо надавати поворотні позики з урахуванням пріоритетів програми промислової політики.
- Надання податкових кредитів та інвестиційних податкових кредитів для стимулювання довгострокових інвестиційних проектів.
- Встановлення амортизаційних та інвестиційних податкових пільг для підтримки інвестиційної активності.
- Сприяння державою можливості залучення фінансових ресурсів з фондового ринку для підтримки інвестиційних проектів [9].

Цей підхід сприятиме збільшенню здатності сільськогосподарських підприємств до сплати, що в свою чергу спонукатиме їх до більших інвестицій. Це зростання інвестицій у сфері сільського господарства стане стимулом для розвитку інших галузей економіки, оскільки відновлення основного капіталу у сільському господарстві потребує нової стратегії інвестування та

структурної перебудови. Важливо створити механізми гарантованого фінансування, кредитування та взаєморозрахунків, що сприятиме реалізації перспективних напрямків приватних інвестицій у сільському господарстві.

Управління економікою через інвестиційну політику є ключовим завданням для держави. Податкові, цінові, та митні заходи, які вона приймає, формують економічне середовище і визначають можливості для структурних змін і інвестицій.

Досвід показує, що надання безплатних субсидій та субвенцій аграрному бізнесу не сприяє його ефективному управлінню, а навпаки, може призвести до залежності від державних дотацій. Тому, у найближчій перспективі, доцільно замість цього збільшувати кошти, які надаються у вигляді кредитів на комерційних умовах. Особливо це стосується коштів для поповнення оборотних активів та інвестицій. Такий підхід може сприяти більш ефективному використанню ресурсів та стимулювати підприємства до самостійного розвитку.

Надаючи бюджетні кошти у формі пільгових кредитів, місцеві урядові органи надають фінансову підтримку підприємствам. Проте, вимога щодо повернення цих коштів змушує позичальників ефективніше використовувати їх. Міжнародний досвід підтверджує, що система кредитних відносин сприяє більш раціональному та цілеспрямованому використанню фінансових ресурсів. Тому доцільно застосовувати глибокий диференційований підхід до організації аграрного бізнесу, зокрема акцентуючи увагу на найбільш рентабельних галузях. З цієї причини, важливо формувати індивідуальні стратегії розвитку аграрного сектору, особливо у галузі тваринництва, де існують відповідні потреби та умови [13].

Основною метою інноваційно-технологічного розвитку тваринництва є забезпечення якісних продуктів та сировини для харчування населення країни і потреб промисловості, а також виведення продукції на міжнародні ринки. Головним напрямком досягнення цієї мети є впровадження інноваційних технологій у виробництво тваринницької продукції, що забезпечить

конкурентоспроможність галузі. У зв'язку з цим, необхідно розробляти нові підходи та механізми економіко-фінансового забезпечення цього розвитку відповідно до сучасних умов.

У ситуації, коли сільськогосподарські підприємства мають обмежені внутрішні фінансові ресурси та обмежені можливості отримання кредитів, важливим стає забезпечення фінансування для інноваційно-технологічного розвитку тваринництва. Це може бути здійснено через різноманітні заходи, такі як пільгове бюджетне фінансування або державна підтримка. Головною метою таких заходів є сприяння впровадженню новітніх технологій, які підвищують ефективність сільськогосподарського виробництва та забезпечать його стійкий розвиток. Це може включати підтримку у вигляді грантів, субсидій або низькопроцентних кредитів, спрямованих на придбання сучасного обладнання, впровадження нових методів управління, покращення генетичного потенціалу тварин тощо. Такі заходи допомагають підприємствам зростати та залишатися конкурентоспроможними на ринку.

Основні принципи державної фінансової підтримки інноваційно-технологічного розвитку тваринництва включають програмне цільове спрямування, що передбачає встановлення конкретних цілей і завдань для використання коштів; першочергове фінансування пріоритетних галузей тваринництва, таких як молочне і м'ясне скотарство, і напрямків їх розвитку; забезпечення ефективного використання виділених коштів; наукову обґрунтованість, об'єктивність і прозорість у розподілі бюджетних коштів; оптимізацію прямих і непрямих форм державної підтримки; оперативність у внесенні змін до заходів підтримки відповідно до змін економічної ситуації; своєчасне і повне направлення виділених коштів безпосередньо до виробників сільськогосподарської продукції [6].

Система державної підтримки у сфері тваринництва включає різноманітні заходи, спрямовані на стимулювання інноваційного технологічного розвитку. Одним із головних напрямків цієї підтримки є розвиток молочного скотарства. З метою ефективнішого використання

державних коштів та збільшення виробництва молочної та м'ясної продукції, необхідно переглянути розподіл фінансових ресурсів у бік підвищення продуктивності корів та відгодівлі бичків.

Це означає, що важливо збільшити фінансове забезпечення програм, спрямованих на поліпшення умов утримання тварин, впровадження сучасних методів годівлі та удосконалення генетичного потенціалу стада. Це допоможе збільшити якість і кількість молока та м'яса, що виробляється, і в цілому позитивно вплине на розвиток галузі та підвищить її конкурентоспроможність.

Фінансовий механізм впливає на різні рівні - мікро- (підприємства) і макро- (держава) - через два основних напрямки.

Перший - це фінансове забезпечення, що охоплює всі методи і інструменти, що використовуються підприємствами і державою для отримання фінансових ресурсів для досягнення своїх цілей.

Другий - це фінансове регулювання, яке включає в себе методи і інструменти впливу з боку державних органів і керівництва підприємств на соціально-економічні процеси з метою досягнення певних цілей.

Таким чином, фінансовий механізм є ключовим інструментом для управління фінансами на різних рівнях і для досягнення стратегічних цілей.

Елементи державного фінансового механізму мають на меті збирати фінансові ресурси у бюджетах на різних рівнях та у позабюджетних фондах з метою створення потрібної інфраструктури для розвитку сільського господарства. Також вони спрямовані на надання фінансової підтримки сільськогосподарським виробникам шляхом надання пільгових бюджетних кредитів, зниження відсоткових ставок на банківські кредити та страхових продуктів, а також через пряме фінансування.

Механізм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників має об'єднувати різні способи підтримки, які можуть бути прямими (наприклад, субсидії), непрямими (такі як пільгове оподаткування) і опосередкованими (наприклад, створенням інфраструктури або доступом до кредитів).

Стратегія розвитку фінансового забезпечення сільського господарства відображена на відповідному рисунку 3.1.

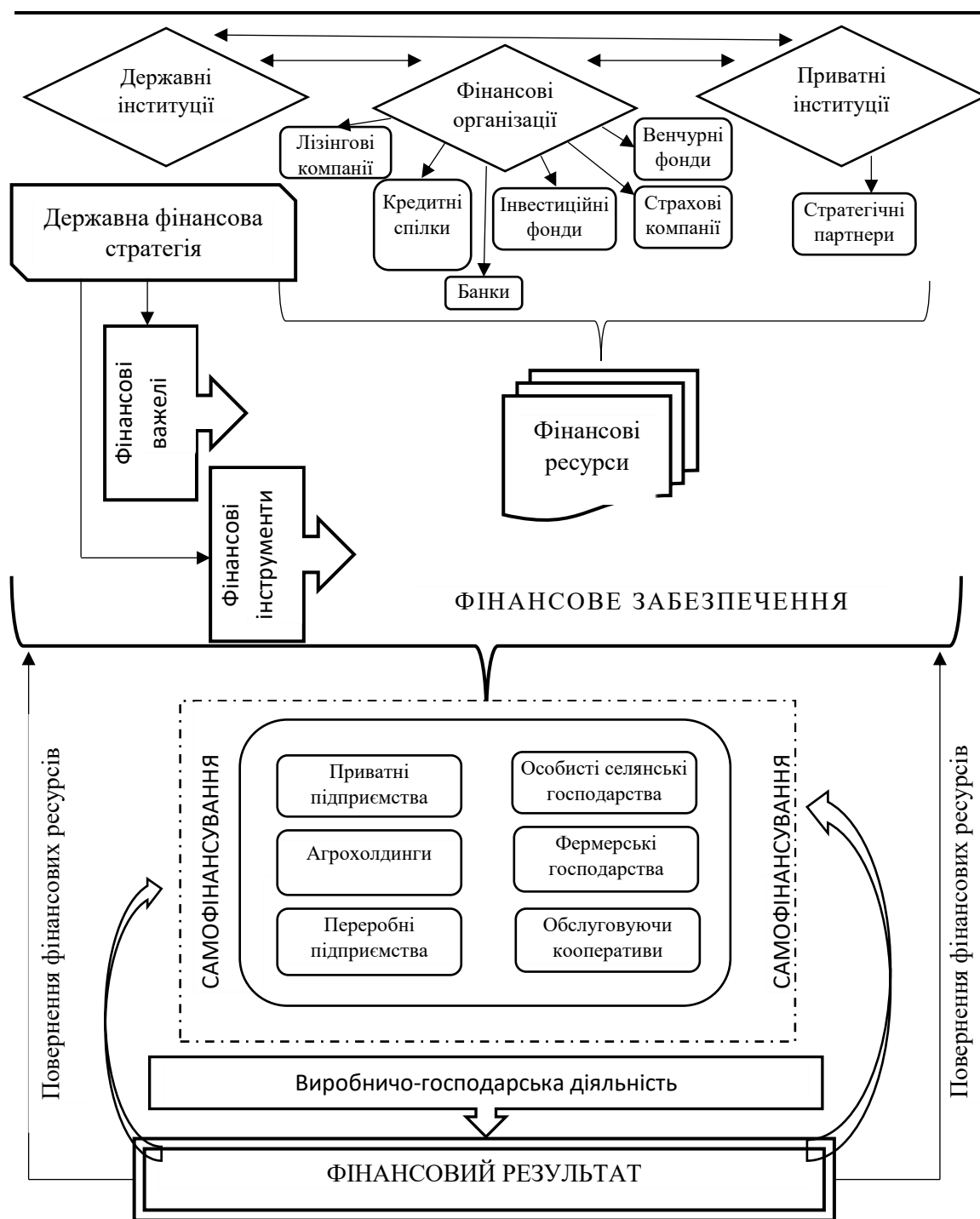

Рисунок 3.1 - Стратегія розвитку фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств

Джерело: складено автором за [1]

Це дає можливість забезпечити різноманітні і ефективні інструменти

підтримки для розвитку сільського господарства та збереження стабільності у цьому секторі.

Узгоджене використання різних форм підтримки дозволить забезпечити більшу стійкість та ефективність. При взаємодії цих форм підтримки може виникнути синергетичний ефект за певних умов. Ефективна робота фінансового механізму можлива лише при цільовому впливі всіх його складових на процеси відтворення в сільськогосподарській сфері [1].

Сучасний фінансовий механізм, як на рівні держави, так і на рівні підприємства, повинен відповідати таким вимогам:

- Організація фінансового механізму таким чином, щоб забезпечити інтереси всіх учасників фінансових відносин, включаючи державу та суб'єктів господарювання;
- Швидка реакція вищих рівнів фінансового механізму на зміни, що відбуваються через елементи нижчого рівня;
- Усі складові фінансового механізму повинні бути спрямовані на забезпечення процесу відтворення для досягнення запланованого обсягу фінансових ресурсів, необхідних для соціально-економічного розвитку;
- Кожен елемент фінансового механізму має бути націлений на виконання своїх функцій;
- Наявність зворотного зв'язку між складовими фінансового механізму різних рівнів.

Стратегічними цілями фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» на довгостроковий період є формування джерел фінансування для повного задоволення потреб у розвитку підприємства у інвестиційних ресурсах та нарощування інвестиційних можливостей до рівня, що забезпечить оптимальне поєднання власних і залучених джерел фінансування.

Основні організаційно-економічні заходи, які сприяють поліпшенню інвестиційної діяльності підприємства, включають:

1. Збільшення частки чистого прибутку, яка спрямована на капіталізацію, тобто на збільшення капіталу підприємства. Це може включати раціональний перерозподіл і зміни в обсягах фінансування для забезпечення ефективного використання ресурсів.

2. Налагодження довгострокового банківського кредитування на відповідних умовах, яке сприяє розширенню діяльності підприємства. Це може включати отримання кредитів тривалістю до 25 років, щоб забезпечити підприємству стабільний та тривалий фінансовий ресурс.

3. Стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій, які можуть сприяти структурній перебудові підприємства, зростанню виробництва, що заміщує імпорт, а також розвитку його експортного потенціалу. Це допомагає підприємству вирішувати проблеми конкурентоспроможності та розширювати свої можливості на міжнародному ринку.

На сьогоднішній день, ефективне управління інвестиційними та інноваційними проектами є критично важливим для успішного функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання. Регулярний моніторинг стає ключовою складовою стратегії, оскільки дозволяє не лише виявляти потенційні ризики та проблеми, а й забезпечує можливість оперативного реагування на них [7].

У межах інвестиційної діяльності, моніторинг допомагає відстежувати ефективність витрат та результативність вкладень. Аналізуючи показники проектів у реальному часі, компанії можуть швидко ідентифікувати та виправляти будь-які відхилення від поставлених цілей. Це дозволяє оптимізувати витрати, збільшувати прибутковість та підтримувати конкурентоспроможність.

У системі антикризового управління, моніторинг виконує ще більш критичну роль. Він допомагає підприємствам вчасно виявляти потенційні загрози та виклики, а також реагувати на них швидко та ефективно. Наприклад, в разі зміни економічних умов або зміни попиту на ринку,

моніторинг дозволяє оперативно переглянути стратегії та адаптувати їх до нових умов.

Отже, регулярний моніторинг інвестиційних та інноваційних проектів є важливим інструментом для підтримки стабільності та успішності підприємств у сучасних умовах господарювання. Він дозволяє підприємствам бути гнучкими та реагувати на зміни швидко та ефективно, що є ключовим фактором для досягнення успіху в динамічному бізнес-середовищі.

Розглядаючи економічну доцільність інвестиційних проектів, важливо використовувати систему показників, яка охоплює різні аспекти здійснення інвестицій і передбачає комплексну та послідовну експертизу. Один із потенційних напрямків інноваційної діяльності, який варто розглянути, - це технічне оновлення, зокрема встановлення системи екструзії для виробництва та переробки кормів [2].

Ця ініціатива має потенціал забезпечити підприємство можливістю виробляти корми для сільськогосподарських підприємств, що займаються тваринництвом, та відновити власне виробництво продукції галузі тваринництва. Це відкриє нові ринки збуту і знизить витрати на закупівлю кормів, сприяючи підвищенню прибутковості підприємства.

Аналіз інвестиційних показників, таких як прибутковість, потенційний обсяг ринку та витрати на виробництво, допоможе в оцінці ефективності проекту та прийнятті обґрунтованого рішення щодо його реалізації.

3.2 Оптимізація джерел формування та використання інвестиційних ресурсів ТОВ «Велетень»

Для ТОВ «Велетень» одним з ключових завдань є поліпшення інвестиційної діяльності. Особливу увагу приділяють пошуку та оптимізації джерел формування інвестиційних коштів. Це важливо, оскільки раціональне розподілення між власними та позиковими ресурсами значно впливає на економічний результат інвестування. Проектування структури фінансового

забезпечення є складним процесом, що залежить від доступності ресурсів в потрібний момент, фінансового стану та перспектив інвестора, а також від ринкових умов.

Різні джерела фінансування для інвестиційної діяльності мають свої особливості, які впливають на стратегії розвитку підприємства. При вирішенні проблем інвестицій потрібно враховувати деякі характеристики цих джерел:

- **Реальність використання:** Це означає, наскільки доступним є джерело фінансування для підприємства. Наприклад, можливість отримання кредиту або емісії акцій.
- **Потенційна ємність:** Це оцінка того, наскільки багато коштів може бути залучено з даного джерела. Наприклад, банківський кредит може мати обмежену суму, яку можна отримати.
- **Економічна ефективність:** Важливо оцінити, як ефективно можуть бути використані кошти, отримані з цього джерела, для досягнення фінансових цілей підприємства.
- **Рівень ризику:** Це означає оцінку ризику втрати контролю над підприємством або можливості втрати використаних коштів. Наприклад, видача акцій може призвести до втрати частки власності.

Ці характеристики допомагають підприємствам обирати оптимальні джерела фінансування для своїх інвестиційних потреб, враховуючи конкретні умови і стратегії розвитку.

Модель Дюпона є потужним інструментом для аналізу фінансової продуктивності підприємства, яка дозволяє розкрити, як впливають окремі фактори на загальну рентабельність. Це відбувається шляхом розбиття рентабельності на дві складові: рентабельність власного капіталу та рентабельність активів. Аналізуючи прогностичний період за допомогою моделі Дюпона, ми ретельно досліджуємо, які чинники та які аспекти діяльності підприємства впливатимуть на його рентабельність у майбутньому. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Вибір оптимальної структури інвестиційних ресурсів за критеріями максимізації рентабельності капіталу та приросту рентабельності активів у прогностному періоді (2024 рік), тис. грн.

Показники	2024 рік			
	1 модель	2 модель	3 модель	4 модель
Активи, тис. грн.	2819737,8	2114803,3	2537764,0	3172205,0
Сума власного капіталу, тис.. грн.	1268882,0	1268882,0	1268882,0	1268882,0
Сума позикового капіталу, тис. грн.	1550855,8	845921,3	1268882,0	1903323,0
Структура капіталу, %:				
власний	45,0	60,0	50,0	40,0
залучений	55,0	40,0	50,0	60,0
Чистий прибуток в 2022 році, тис. грн	120338,0	120338,0	120338,0	120338,0
Рентабельність активів (ROA),%	4,27	5,69	4,74	3,79
6. Рентабельність власного капіталу (ROE),%	9,48	9,48	9,48	9,48
Рентабельність позикового капіталу, %	7,76	14,22	9,48	6,32
Довгострокові кредити	42296,1	253776,4	253776,4	951661,5
Короткострокові кредити	98690,8	592144,9	1015105,6	951661,5
Частка довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів	0,3	0,3	0,2	0,5
Частка короткострокових кредитів у загальному обсязі кредитів	0,7	0,7	0,8	0,5

Джерело: розраховано автором за матеріалами ТОВ «Велетень»

З таблиці 3.2 видно, що оптимальною структурою капіталу для підприємства є співвідношення власного капіталу до позикового на рівні 60/40 (2 варіант). Це співвідношення призводить до максимального значення показника ROA (прибутковість активів) на рівні 5,69.

Також, аналіз структури капіталу зі співвідношенням 40/60 показав, що підприємству не доцільно формувати структуру банківських кредитів у співвідношенні 50/50. Замість цього, оптимальним варіантом є співвідношення довгострокових і короткострокових кредитів у розмірі 20/80, оскільки короткострокові позики є менш ризиковими.

При формуванні оптимальної структури інвестиційних ресурсів виникає складна задача, оскільки її ефективність оцінюється за декількома критеріями. Один із способів розв'язання цієї проблеми - визначити граничні

значення ефекту фінансового левериджу як основний критерій. Фінансовий леверидж вказує на те, як зміна величини позикових коштів впливає на прибуток підприємства. Додатково враховуються такі важливі показники, як рентабельність капіталу та рентабельність активів, які допомагають зрозуміти, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства для отримання прибутку. Такий підхід дозволяє збалансувати ризики та потенційну доходність інвестиційної стратегії, що сприяє прийняттю кращих рішень у керуванні інвестиціями.

Модель впровадження контролінгу має бути адаптованою до конкретних потреб і можливостей підприємства, сприяючи оптимізації використання інвестиційних ресурсів та підвищенню його ефективності (рис.3.2).

Рисунок 3.2 – Концептуальна модель контролінгу на ТОВ «Велетень»

Джерело: побудовано автором за [9]

На основі аналізу економічного стану та конкурентоспроможності на ринку, а також розглядаючи розмір та масштаби діяльності підприємства, варто впровадити систему контролінгу в ТОВ «Велетень». Ця система буде відповідати потребам і цілям різних підрозділів, враховуючи їх функціональні обов'язки та специфіку роботи. Ключовими аспектами будуть організація планування та аналітичної роботи, вдосконалення інформаційної системи з урахуванням вимог керівництва, підвищення кваліфікації управлінського та контролінгового персоналу. Також важливо забезпечити розуміння керівництвом необхідності та доцільності впровадження інновацій у системі управління.

Це означає, що при впровадженні та розвитку концепції контролінгу на ТОВ «Велетень» враховуються різноманітні фактори, такі як економічні, технологічні, організаційні та соціальні. Ці фактори впливають на те, як саме буде розроблено та впроваджено цю нову економічну службу. Кожна компанія може розробити свій власний сценарій відповідно до своїх потреб та завдань управлінської системи. Головна мета полягає в тому, щоб контролінг відповідав конкретним вимогам та цілям кожного окремого підприємства.

3.3 Інвестування проекту для розвитку тваринництва в ТОВ «Велетень»

У ТОВ «Велетень» відбувається відставання обсягів інвестицій від темпів вибуття основних засобів через швидкий знос їх матеріально-технічної бази. Щоб вирішити цю проблему, у 2021 році планується спрямувати інвестиції на оновлення основних засобів, зокрема на купівлю трактора, зернозбирального комбайну та прес-екструдера ПЕМ-250.

Завдяки впровадженню інноваційних технологій значно підвищилась врожайність сільськогосподарських культур. ТОВ «Велетень» веде діяльність за рахунок власних коштів, це свідчить про високий потенціал інноваційно-інвестиційної діяльності та конкурентоспроможність підприємства.

Для покращення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» запропоновано покращити контроль над капітальним ремонтом або будівництвом основних засобів. В якості реалізації інвестиційного проекту ТОВ «Велетень» вирішило здійснити будівництво доїльного залу та реконструкцію пологового відділення галузі тваринництва.

Загальні витрати складають 5880,0 тис. грн.

Розрахуємо капітальні вкладення підприємства по роках.

ТОВ «Велетень» планує нові капітальні вкладення на протязі трьох років:

2024-й рік 2520,0 тис. грн;

2025-й рік 1960,0 тис. грн;

2026-й рік 1400,0 тис. грн.

Інвестиційний проект розрахований на 10 років з повним освоєнням нових мощностей на 5 році, коли запланований грошовий дохід складе 2100,0 тис. грн.

Наростаючий річний чистий дохід перші чотири роки по плану складе: 40, 50, 70, 90% відповідно по рокам. Підприємство потребує мінімум 18% віддачі при інвестуванні власних грошових коштів.

Аналіз чутливості ринку - це процес оцінки того, як зміна окремих факторів може вплинути на фінансові результати інвестиційного проекту. Зазвичай ці фактори включають обсяг продажів, ціни на товари, витрати на виробництво, інфляційні та фінансові умови. Це допомагає розуміти, наскільки стійкий або чутливий є проект до змін у цих умовах. Наприклад, якщо ціна на продукцію знизиться, чи проект залишиться прибутковим? Чи як зміни в процентних ставках можуть вплинути на вартість проекту? Такий аналіз допомагає приймати більш обдумані та обґрунтовані рішення щодо інвестування.

Аналіз чутливості це метод, який допомагає визначити, які фактори найбільше впливають на успішність виконання проекту та його ефективність. В процесі цього аналізу вивчається, як зміна значень цих факторів впливає на

основні показники ефективності проекту, такі як чистий дисконтований прибуток (NPV) або внутрішня норма прибутку (IRR), коли інші фактори залишаються незмінними.

Причинами невизначеності можуть бути такі речі, як інфляція, зміни у технологіях, помилково визначена потужність проекту, порушення термінів будівництва та інші. Ця невизначеність ще посилюється, коли порушуються терміни виконання кожної фази проекту.

Аналіз чутливості передуює аналізу ризиків у проекті, допомагаючи визначити основні фактори, які мають найбільший вплив на його кінцеві параметри. Це часто виконується з використанням комп'ютеризованих фінансових моделей, що відтворюють взаємозв'язки між різними параметрами проекту.

Наприклад, якщо ми досліджуємо фактори, які впливають на чистий прибуток, то можемо виділити різні сфери впливу, такі як виробництво, продажі, оподаткування, кредитні умови тощо.

Зміни у таких сферах можуть мати великий вплив на кінцевий результат проекту. Наприклад, підвищення ціни на продукцію може призвести до збільшення прибутку, навіть якщо обсяг випуску залишиться сталим. Податкові зміни або зміни витрат на сировину також можуть впливати на загальні витрати та, відповідно, на прибуток. Такий аналіз дозволяє ідентифікувати ключові фактори, на які потрібно звернути особливу увагу під час планування та управління проектом.

Проведемо розрахунки ефективності, запропонованих заходів. Розрахунки представлено в таблиці 3.3.

Чистий дисконтований дохід (NPV) - це метод оцінки ефективності проектів, що використовується широко по всьому світу. Він враховує часову вартість грошей. Основна ідея полягає в тому, щоб розрахувати суму всіх майбутніх потоків доходів і витрат проекту, приведених до поточної вартості.

Таблиця 3.3 – Розрахунок економічної ефективності інвестиційного проекту «Будівництво доїльного залу та реконструкцію пологового відділення» ТОВ «Велетень»

Рік	Капітальні витрати	Дохід з врахуванням амортизації	Коефіцієнт дисконтування	Дисконтовані витрати	Дисконтований дохід	Чиста дисконтована вартість	Чиста вартість
0	2520,0	0,0	1	2520,0	0,0	-2520,0	-2520,0
1	1960,0	840,0	0,8475	1661,1	711,9	-949,2	-3469,2
2	1400,0	1050,0	0,7182	1005,48	754,11	-251,37	-3720,57
3		1470,0	0,6086		894,64	894,64	-2825,93
4		1890,0	0,5158		974,86	974,86	-1851,07
5		2100,0	0,4371		917,91	917,91	-933,16
6		2100,0	0,3704		777,84	777,84	-155,32
7		2100,0	0,3139		659,19	659,19	503,87
8		2100,0	0,2660		558,6	558,6	1062,47
9		2100,0	0,2255		473,55	473,55	1536,02
10		2100,0	0,1911		401,31	401,31	1937,33

Джерело: розраховано автором

Це допомагає зробити прогноз, чи буде проект прибутковим в майбутньому, враховуючи його вартість і здійснювані інвестиції. Якщо NPV позитивний, проект вважається доцільним, оскільки він приносить більше прибутку, ніж витрати.

NPV (чиста дисконтована вартість) проекту=1937,33 тис. грн.

NPV > 0 що, показує нам ефективність проекту.

Внутрішня норма доходності технічно є ставкою дисконтування, при якій досягається беззбитковість проекту.

IRR (внутрішня норма доходності) =26,5%

Індекс доходності дисконтних витрат (PI) = 2,95.

Так як $PI > 1$, то проект є ефективним. На кожну 1 вкладену гривню припадає 2,95 грн прибутку.

Термін окупності проекту (PP) складає 6,2 роки.

Складемо зведену таблицю отриманих результатів та занесемо дані до таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Зведена таблиця оцінки ефективності інноваційно-інвестиційного проекту ТОВ «Велетень»

Показник	Розрахункове значення	Рішення
Чистий дисконтний дохід (NPV), тис. грн	1937,33	Проект варто прийняти
Внутрішня норма доходності (IRR)	0,63	Проект варто прийняти
Індекс доходності дисконтних витрат (PI)	2,95	Проект варто прийняти
Термін окупності проекту (PP), років	6,2	Проект варто прийняти

Джерело: розраховано автором

Проведемо аналіз ризиків запропонованого проекту та їх вплив на подальшу діяльність підприємства.

Розглянемо три сценарії розвитку подій (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Розрахунок показників ризику інвестиційного проекту ТОВ «Велетень»

Сценарій	Ймовірність	Прибуток (тис. грн)
Оптимістичний	0,5	1937,33
Реальний	0,3	1162,40
Песимістичний	0,2	774,93
Всього	1	

Джерело: розраховано автором

Отже, після аналізу ризиків ми прийшли до висновку, що ризик інноваційно-інвестиційного проекту є середнім, оскільки коефіцієнт варіації становить 25%. Отримані показники також підтверджують прийнятність

проекту для реалізації, оскільки дисконтний введений дохід є позитивним, а індекс рентабельності перевищує одиницю.

Враховуючи ці розрахунки, можна спрогнозувати зміну фінансових показників підприємства після впровадження проекту.

Розглянемо як зміниться прибуток підприємства від впровадження запропонованого проекту (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «Велетень» після впровадження проекту

Показники	Рік	
	2022	2024 (прогноз)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	307186,0	309123,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	207425,0	208669,5
Валовий прибуток	99761,0	100453,5
Інші операційні доходи	3385,0	3405,3
Адміністративні витрати	19650,0	19767,9
Витрати на збут	3359,0	3379,2
Інші операційні витрати	5919,0	5954,5
Прибуток від операційної діяльності	74218,0	74756,2
Інші фінансові доходи	45871,0	46146,2
Інші доходи	449,0	451,7
Інші витрати	200,0	201,2
Фінансовий результат до оподаткування	120338,0	121152,9
Чистий фінансовий результат (прибуток)	120338,0	121152,9

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Велетень»

В якості реалізації інвестиційного проекту ТОВ «Велетень» вирішило розширити основні фонди підприємства. Проведені розрахунки показали, що проект ефективний та приймається до реалізації. Отже, запропонований інвестиційний проект сприятиме зростанню ефективності фінансової діяльності ТОВ «Велетень».

ВИСНОВКИ

У роботі узагальнено та поглиблено практичні і методичні засади фінансового забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства, що дозволило сформулювати науково-обґрунтовані рекомендації щодо вибору джерел її фінансування. Результати дослідження дали змогу сформулювати такі висновки:

Визначено, що інвестиційна діяльність полягає в розміщенні фінансових ресурсів з метою покращення або розвитку підприємства. Це може включати оновлення та модернізацію технічного обладнання та інфраструктури, збільшення обсягів виробництва, введення на ринок нових товарів або послуг, а також розширення галузей діяльності чи виробництва додаткових продуктів. Іноді інвестиції можуть бути спрямовані на створення дочірніх підприємств або незалежних виробництв з метою диверсифікації діяльності та збільшення прибутковості.

Механізм фінансового забезпечення інвестиційного розвитку суб'єктів підприємництва - це система різноманітних інструментів і методів, які використовуються для забезпечення реалізації інвестиційної політики в конкретному регіоні або економічній системі. Цей механізм складається з різних компонентів, таких як форми фінансування, методи їх залучення та система законодавчих норм. Розмаїття фінансових взаємозв'язків визначає використання різних видів і форм організації цих елементів. Ефективне функціонування механізму сприяє зростанню прибутковості та підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва на ринковому середовищі.

У світовій практиці для оцінки економічної ефективності інвестицій використовуються методики, які базуються на статичних та дисконтних показниках. Ці показники відображають комерційну ефективність проекту, що описує фінансові наслідки для його учасників, бюджетну ефективність, яка враховує фінансові наслідки для бюджетів різних рівнів, а також економічну

ефективність, яка враховує всі затрати та результати, навіть ті, що виходять за межі прямих фінансових інтересів учасників проекту.

Досліджено, що основними видами діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; розведення великої рогатої худоби молочних порід. ТОВ «Велетень» забезпечений основними засобами на достатньому рівні, але їхня ефективність може бути покращена.

У 2021 році спостерігалось збільшення показників чистого доходу та чистого прибутку, що свідчить про успішну роботу підприємства. Однак, у звітному році ситуація погіршується, що може бути наслідком різних факторів, таких як зміни на ринку або внутрішні проблеми підприємства.

Фінансовий стан ТОВ «Велетень» можна охарактеризувати як стабільний і надійний. Підприємство має достатній обсяг власних коштів і демонструє низький рівень залежності від залучених фінансових ресурсів. Це означає, що воно може ефективно управляти своїми фінансами, не потребуючи значної підтримки зовнішніх джерел фінансування. Така стабільність є позитивним сигналом як для внутрішніх, так і для зовнішніх зацікавлених сторін, і вказує на те, що підприємство може продовжувати свою діяльність на стабільному рівні, зменшуючи ризики фінансових труднощів.

Аналіз фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» показує, що основним джерелом фінансування на підприємстві є власний капітал, який становить значну частину загального капіталу. Така тенденція спостерігається протягом останніх років і відзначається поступовим збільшенням власного капіталу. Це досягається завдяки зростанню нерозподіленого прибутку, який за останні роки зростає на 343881,0 тис. грн.

У 2021 році ТОВ «Велетень» впровадила технічне оновлення шляхом встановлення системи екструзії для виробництва та переробки кормів. Цей крок дозволив підприємству розпочати виробництво кормів для сільськогосподарських підприємств, що спеціалізуються на тваринництві. Крім того, це також дозволить ТОВ «Велетень» розпочати власне виробництво

продукції для галузі тваринництва, використовуючи власні корми для годівлі тварин. Ця ініціатива відкриває нові можливості для підприємства і сприяло покращенню результатів його діяльності.

Визначено зменшення ефективності інвестиційної діяльності за період дослідження, а саме: чистий дохід на 1 грн інвестицій зменшується із 22,66 грн. до 5,99 грн. Чистий прибуток на 1 грн інвестицій також зменшується до 2,35 грн. ТОВ «Велетень» має середній рівень фінансового забезпечення інвестиційної діяльності.

Стратегічними цілями фінансового забезпечення інвестиційної діяльності ТОВ «Велетень» на довгостроковий період є формування джерел фінансування для повного задоволення потреб у розвитку підприємства у інвестиційних ресурсах та нарощування інвестиційних можливостей до рівня, що забезпечить оптимальне поєднання власних і залучених джерел фінансування.

Доведено, що для ефективного ведення інвестиційної діяльності оптимальною структурою капіталу для підприємства є співвідношення власного капіталу до позикового на рівні 60/40 (2 варіант). Це співвідношення призводить до максимального значення показника ROA (прибутковість активів) на рівні 5,69. Також, аналіз структури капіталу зі співвідношенням 40/60 показав, що підприємству не доцільно формувати структуру банківських кредитів у співвідношенні 50/50. Замість цього, оптимальним варіантом є співвідношення довгострокових і короткострокових кредитів у розмірі 20/80, оскільки короткострокові позики є менш ризиковими.

В якості реалізації інвестиційного проекту ТОВ «Велетень» вирішило здійснити будівництво доїльного залу та реконструкцію пологового відділення галузі тваринництва. Проведені розрахунки показали, що сприятиме зростанню ефективності фінансової діяльності ТОВ «Велетень».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко Л. М., Ціжма О. А. Фінансове забезпечення аграрного сектора у контексті просторового розвитку економіки. *Економічний простір*. 2019. Вип. 149. С. 107-120.
2. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.О. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 4 (149). С. 8-16.
3. Білоус С. П., Новотний С. В. Проблеми інвестування регіонального АПК в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. (дата звернення: 20.12.2023).
4. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/28.pdf (дата звернення 10.01.2024) .
5. Вовк О.М., Ковальчук А.М. Кривенко В.О. Концептуальні основи забезпечення ефективності інвестиційної діяльності транспортних підприємств. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. 2020. № 42. С. 50-54.
6. Голян, В.А. та Лучечко, Ю.М. Капітальні вкладення в економіку України: стимулювання залучення інвестиційних потоків у сферу переробки сільськогосподарської сировини. *Економіка та держава*. 2019. №1. С.15–22.
7. Денисенко М.П., Чигирик К.О. Методи мінімізації ризиків за розробки інноваційних проектів. *Проблеми науки*. 2019. № 4. С. 2-6.

8. Ковальова А. О. Альтернативні форми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 114–120. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.12.114](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.12.114)
9. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 246-250. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/40.pdf (дата звернення 10.02.2024).
10. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення 10.12.2023).
11. Кучеренко Ю.А. Особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 7. С.82-85.
12. Левандівський О. Зарубіжний досвід підвищення інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 10-16.
13. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 9-18.
14. Нечипорук О. В. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54 (дата звернення: 25.01.2024).
15. Офіційний сайт ТОВ «Велетень». URL: <https://veleten.com.ua/> (дата звернення 12.12.2023).
16. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). С. 90-93. URL:

http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf (дата звернення 10.12.2023).

17. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Економічні студії*. 2020. Випуск 1 (27). С.146 – 151.

18. Попова О., Коцюбинська, Л., Скубій, О. Інвестиційна діяльність в сільському господарстві в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. №54. С.54-60.

19. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560'ХІІ. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156012> (дата звернення: 20.12.2023).

20. Самошкіна І.Д., Чернишова А.С. Чинники впливу на підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. *Економіка, облік, фінанси та право: концептуальні та практичні аспекти розвитку: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 3 грудня 2021 р.): у 3 ч.* Полтава: ЦФЕНД, 2021. Ч. 1. С. 19-20.

21. Свиноус І. В., Ібатуллін М. І., Сало І. А., Трофімова Г. В., Рудич О. О., Свиноус Н. І. Економічні аспекти інвестиційної діяльності в сільському господарстві. *Продовольчі ресурси*. 2021. Т. 9. № 17. С. 233 - 243.

22. Сімкова Т. О. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №12. С. 85-91.

23. Томчук О., Долінська С., Кабачій Б. Фінансовий аналіз інвестиційної та інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: шляхи удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-70> (дата звернення 10.12.2023) .

24. Чернишова А.С. Інвестиційна діяльність як чинник ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів і аспірантів, присвяченої Міжнародному дню студента(15-19 листопада 2021 р.)*. Суми, 2021. С 320.

25. Шкрібляк М. Я. Особливості впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на механізм інвестиційної діяльності підприємства. *Буковинська державна фінансова академія*. 2019. №4. С. 34-40.
26. Arefieva O. V., Miagkyh I. M., Solovei N. V. The impact of investment climate and financial analysis implications in making investment decisions. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2018. № 6 (129). С. 143-152.
27. Putsenteilo P., Klapkiv Y., Vovk V. Adaptation processes of the agrarian sector for realization of the existing potential. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy : Proceedings of the 2019 International Scientific Conference, (Warsaw, 5–7 June 2019), Warsaw : SGGW, no. 3, pp. 112–117.*
28. Smerichevskyi S., Kryvovyazyuk I., Smerichevska S., Tsymbalistova O., Kharchenko M. and Yudenko E. Development of the Logistical Support Mechanism for the Airline's Innovation Activity on the Market of Air Transport Services, *International Journal of Management (IJM)*. Volume 11, Issue 6, June 2020, pp. 1482-1492.
29. Smerichevskyi, S., & Gura, S. (2021). Strategic mechanisms of regulating the european integration development of air transport in Ukraine. *Green, Blue & Digital Economy Journal*, 2(1), 53-59. <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2021-1-8>

ДОДАТКИ